

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка
Факультет іноземної та слов'янської філології
Кафедра англійської філології та лінгводидактики

Потапова Анастасія Олександрівна

**МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІЖСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ
У СУЧАСНОМУ АМЕРИКАНСЬКОМУ ТЕЛЕДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛІ ТЕЛЕСЕРІАЛУ «THE UMBRELLA ACADEMY»)**

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність 014 Середня освіта. Мова і література (англійська)
Спеціалізація 014.021 Англійська мова і література
Освітня програма Середня освіта (Англійська мова і література)

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник

_____ О.В. Багацька,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології
та лінгводидактики

« ____ » _____ 20__ року

Виконавець

_____ А.О. Потапова

« ____ » _____ 20__ року

Sumy Makarenko State Pedagogical University
The Department of Foreign and Slavic Philology
The Chair of English Philology and Linguodidactics

Potapova Anastasiia Oleksandrivna

**Language Representation of Interpersonal Conflicts
in the Modern American Television Series "The Umbrella Academy"**

Field of Study 01 Education/Pedagogics

Program subject area 014 Secondary Education. Language and Literature (English)

Study program 014.021 English Language and Literature

Educational program Secondary Education

(English Language and Literature)

Graduation Project

Supervised by

Associate Professor

Bagatska O.V.

Performed by

Potapova Anastasiia

Sumy 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ДИСКУРСИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ЗНАНЬ.....	9
1.1. Поняття теледискурсу та підходи до його вивчення.....	9
1.2. Статус конфліктного дискурсу в сучасних лінгвістичних студіях.....	15
1.3. Поняття міжособистісних конфліктів та їх типологія.....	22
1.4. Американський телесеріал «The Umbrella Academy» у контексті досліджень конфліктного дискурсу.....	25
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. МОДЕЛЮВАННЯ КОНФЛІКТНОГО ПРОСТОРУ АМЕРИКАНСЬКОГО ТЕЛЕСЕРІАЛУ «THE UMBRELLA ACADEMY»..	32
2.1. Концептуальна модель конфліктної ситуації в англomовному дискурсі телесеріалу «The Umbrella Academy».....	32
2.2. Типологія конфліктних ситуацій телесеріалу «The Umbrella Academy».....	35
2.2.1. Конфліктні ситуації за складом та кількістю учасників.....	36
2.2.2. Конфліктні ситуації за сферою поглядів.....	40
2.2.3. Конфліктні ситуації за напрямком впливу.....	43
2.2.4. Конфліктні ситуації за ступенем вираженості.....	46
2.2.5. Конфліктні ситуації за способом розв’язання.....	49
2.2.6. Конфліктні ситуації за часом розвитку.....	52
2.2.7. Конфліктні ситуації за комунікативно-прагматичною спрямованістю.....	55
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3. МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ.....	60
3.1. Лексичні засоби на позначення міжособистісних конфліктів.....	60
3.1.1. Іменник.....	60
3.1.2. Дієслово.....	63

3.1.3. Прикметник.....	65
3.2. Стилістичні засоби на позначення міжособистісних конфліктів.....	67
3.2.1. Стилістична лексикологія.....	67
3.2.2. Стилістична семасіологія.....	70
3.2.3. Стилістичний синтаксис.....	72
Висновки до розділу 3.....	74
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	82
ДОДАТКИ.....	88
SUMMARY.....	95

ВСТУП

Актуальність вивчення мовної репрезентації міжособистісних конфліктів у сучасному американському теледискурсі на матеріалі телесеріалу «The Umbrella Academy» обумовлена рядом певних факторів.

Насьогодні провідним типом дискурсу, що проникає практично у всі типи спілкування, вважається теледискурс. Виняткова роль телебачення, що є сьогодні щоденною потребою соціокультурного життя людини і має можливість впливати на світогляд людей з їх мовою та культурою, вже певний час є зосередженням уваги та обговорення представників різних наук.

Лінгвістичні прояви міжособистісних відносин у сучасному англomовному теледискурсі привертають до себе все більше уваги. Американський телесеріал «The Umbrella Academy», у якому розкривається та реалізується різнорівневими мовними засобами ціла низка міжособистісних відносин персонажів, зокрема міжособистісних конфліктів, набуває особливої значущості у даному контексті.

Мовна репрезентація міжособистісних конфліктів щільно пов'язана зі стосунками між людьми. Залежність мовної репрезентації конфліктів від персонажів, їх взаємовідносин, фізичного та соціального середовища робить можливим більш широкий розгляд ситуацій, приділяючи істотну увагу їх мовній складовій, зокрема лексичному та стилістичному аспектам.

Різні класифікації конфліктів та їх мовна реалізація досліджувались у працях багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців. У своїх роботах А. Я. Анцупов, О. М. Бандурка, Н. В. Гришина, А. В. Дмитриев, Г. І. Почепцов, В. С. Третьякова вивчають психологічний аспект конфліктів, зокрема звертаючи увагу на їх типологізацію та виокремлення притаманних їм рис [2, 3, 4, 5, 22, 23, 34, 37]. Лінгвістичний аспект конфліктних ситуацій став предметом дослідження Ф. С. Бацевич, Р. М. Белл, Н. А. Белоус, Г. И. Исиної, Х. Вайнрих, Т. М. Дридзе, які приділяли увагу мовленнєвій конфліктній поведінці та проблемі вербалізації емоцій у сучасній англійській мові [7, 8, 9, 10, 11, 24, 25]. Питанню дослідження

концепту «конфлікт» у англomовному дискурсі присвячена робота Ф. А. Чельдиевої [39].

Наразі, лінгвістичні дослідження конфліктного телевізійного дискурсу переживають бурхливий розвиток як у зарубіжному, так і у вітчизняному мовознавстві. Не зважаючи на пильну увагу дослідників до мовної репрезентації конфлікту, її зв'язок з ключовими складовими конфліктної ситуації залишається дискусійним.

Об'єктом дослідження виступає мовна репрезентація міжособистісних конфліктів у сучасному американському телевізійному дискурсі.

Предметом дослідження виступають лексичні та стилістичні засоби позначення міжособистісних конфліктів у сучасному американському телевізійному дискурсі.

Мета дослідження полягає у визначенні та аналізі засобів мовної репрезентації конфліктного дискурсу в сучасних американських телесеріалах.

Задля досягнення поставленої мети нами було окреслено головні **завдання**:

- розглянути статус конфліктного дискурсу у сучасних лінгвістичних дослідженнях;
- дослідити типологію конфліктних ситуацій та їх характерні ознаки у сучасному американському телевізійному дискурсі;
- змодельовати концептуальну структуру конфліктних ситуацій в англomовному теледискурсі серіалу «The Umbrella Academy»;
- з'ясувати структурні характеристики англomовного теледискурсу серіалу «The Umbrella Academy»;
- проаналізувати лексичні та стилістичні мовні засоби для позначення міжособистісних конфліктів у сучасному американському телевізійному дискурсі;
- дослідити лінгвостилістичні особливості конфліктного дискурсу у телесеріалі «The Umbrella Academy».

Для реалізації вищезазначених завдань були використані наступні **методи** дослідження: контекстуально-інтерпретативний метод, метод словникових дефініцій, описово-аналітичний метод, метод лексико-семантичного аналізу, метод статистичних підрахунків, теоретичний метод узагальнення.

Теоретичне значення роботи полягає у тому, що її результати та висновки є внеском у розвиток когнітивних досліджень теледискурсу. Розкриття механізмів мовної репрезентації міжособистісних конфліктів у сучасному американському телевізійному дискурсі з позиції когнітивної лінгвістики сприяє подальшому розвитку проблеми мовної реалізації конфлікту в телевізійному дискурсі.

Практичне значення роботи визначається можливістю використання її основних положень і результатів у навчальних курсах зі стилістики, лексикології, інтерпретації художнього тексту, дискурсології, а також у наукових дослідженнях студентів.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що нами вперше проведено аналіз особливостей структурної і лексико-семантичної організації конфліктних ситуацій американського телесеріалу «The Umbrella Academy».

Апробація результатів дослідження була здійснена у вигляді двох тез та статті:

Потапова А. О. Конфліктний дискурс як об'єкт сучасних лінгвістичних досліджень. Всеукраїнська наукова інтернет-конференція «Макаренківські читання: філологічні та методичні студії». Суми, 2021.

Потапова А. О. Лексичні засоби репрезентації конфліктів у англomовному теледискурсі. V Всеукраїнська наукова інтернет конференція «Діалог мов і культур у сучасному освітньому просторі» 12 листопада 2021, м Суми.

Потапова А. О. Типологія міжособистісних конфліктів за сферою поглядів у американському телесеріалі «The Umbrella Academy». Збірник статей студентів і магістрантів «Актуальні питання філології та методології». Суми, 2021.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів з висновками, загального висновку, списку використаних джерел, методичного додатку і резюме англійською мовою.

У **вступі** було обґрунтовано актуальність теми роботи, сформульовано мету та завдання дослідження, висвітлено його об'єкт, предмет, головні завдання, використані методи дослідження, розкрито наукову новизну з теоретичною і практичною значущістю, апробацію результатів дослідження.

У **першому розділі** «Дискурсивні дослідження у сучасній лінгвістичній парадигмі знань» було представлено статус конфлікту у теледискурсі та сучасних лінгвістичних дослідженнях. Зокрема, було визначено поняття теледискурсу та підходи до його вивчення, статус конфліктного дискурсу у лінгвістичних дослідженнях, досліджене поняття конфлікту та його типологія. Крім того у контексті досліджень конфліктного дискурсу було розглянуто американський телесеріал «The Umbrella Academy».

У **другому розділі** «Моделювання конфліктного простору американського телесеріалу «The Umbrella Academy»» було виділено ключові структурні особливості конфліктів в англomовному теледискурсі у концептуальну модель та досліджено типологію конфліктних ситуацій на матеріалі американського телесеріалу «The Umbrella Academy».

У **третьому розділі** «Мовна репрезентація міжособистісних конфліктів» ми дослідили засоби мовної репрезентації міжособистісних конфліктів лексичного та стилістичного рівнів у англomовному телесеріалі «The Umbrella Academy».

У загальних **висновках** викладено основні результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ДИСКУРСИВНІ ДОСЛІДЖЕННЯ У СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЧНІЙ ПАРАДИГМІ ЗНАНЬ

1.1. Поняття теледискурсу та підходи до його вивчення

Центральним поняттям дослідження постає термін «дискурс», який на сьогодні можна назвати одним з провідних у лінгвістиці. Дане поняття є багатозначним і прямо чи опосередковано пов'язане з цілою низкою гуманітарних наук, що вивчають функціонування мови. Серед них вирізняються лінгвістика, літературознавство, психологія, соціологія, тощо. Через багатозначність дискурсу, наразі не існує його чіткого та загальноприйнятого значення, що призвело до досить великої зацікавленості цією проблемою не тільки зарубіжних, але й вітчизняних дослідників.

Основа теорії дискурсу була закладена в 50-х роках ХХ століття в наукових працях Еміля Бенвеніста, видатного французького мовознавця. Саме Бенвеніст ввів багатозначне поняття «дискурс», якому спочатку було надане значення: «речь, присваиваемая говорящим» [12]. З часом дане поняття розширювалося, набувало рис та доповнювалося різноманітними інтерпретаціями.

Вважається, що першим поняття «дискурс», у значенні близькому до сучасного, вжив Зеллінг Гарріс, американський лінгвіст. У своїй статті «Discourse Analysis» він звернув увагу на необхідність урахування соціальних ситуацій, в яких існують досліджувані мовні одиниці (довші за одне речення) [62].

Близько до значення, яке вживав Гарріс, трактував поняття і Тен ван Дейк, нідерландський лінгвіст. Він розглядав дискурс у двох значеннях – широкому та вузькому. У вузькому значенні дискурс являв собою текст чи розмову, у той час як у широкому він набував більшу кількість рис, які потрібно було враховувати при аналізі. Тож за Тен ван Дейком, дискурс це комунікативна подія між мовцем та слухачем загалом, яка містить в собі соціальну ситуацію, часовий та просторовий контексти [52, 53]. Концепція науковця полягає у врахуванні при

дискурсному аналізі не тільки грамматики тексту і прагматики дискурсу, але і аналіз соціальних факторів, серед яких думки і психологічні чинники (настанови) мовців, їх етнічний статус, тощо.

Неможливо не звернути увагу і на доробок французької школи дискурсного аналізу, який надав філософського звучання терміну і виділив нові аспекти, до яких раніше не зверталися науковці. Видатний представник французької школи дискурсного аналізу, Мішель Фуко, у своїй праці «Порядок дискурсу», доповнює концепцію Тен ван Дейка і привертає увагу до нового трактування поняття, за яким дискурс являє собою сукупність висловлювань, що належать до однієї системи формацій [38]. Таке пояснення дало змогу розширити і, одночасно з тим, конкретизувати коло дослідження дискурсу. За Мішелем Фуко, у дійсності, в суспільстві все підлягає організації, контролю, селекції; тож дискурс не є виключенням, завдяки чому можуть розглядатися більш окремо ряд таких типів дискурсів, як економічний дискурс, дискурс психіатрії, теледискурс тощо.

Наразі, у сучасних лінгвістичних дослідженнях термін «дискурс» використовується у широкому сенсі, і означає все сказане і написане, процес чи результат комунікативної діяльності. Дискурс трактується як процес вербальної діяльності мовця/мовців, в якому існує сукупність суб'єктивних, соціокультурних, стереотипних цінностей, що зображені в тексті як комунікаційна система, яка має реальний та потенційний вимір [29].

Спираючись на трактування дискурсу Мішеля Фуко та численні доробки дослідників дискурсного аналізу [38], Георгій Почепцов виокремив у найбільш повну класифікацію такі типи дискурсів [34]:

- теле- і радіодискурс;
- газетний дискурс;
- театральний дискурс;
- кінодискурс;
- літературний дискурс;
- дискурс у сфері публічних відносин;

- рекламний дискурс;
- політичний дискурс;
- релігійний дискурс.

Типи дискурсу різняться специфічними рисами через те, що екстралінгвістичні аспекти проявляють себе не тільки через лінгвокультурний рівень мовної особистості, але й через прагматичний рівень мовної особистості в її мовній моделі світу. Під лінгвокультурним рівнем мовної особистості ми розуміємо варіативну картину світу індивіда, що має під собою основу з загальної для епохи і для даного лінгвокультурного соціуму базову інваріантну картину дійсності. У той час як прагматичний рівень мовної особистості ми інтерпретуємо як специфіку мотивів і цілей її поведінки, керуючи положенням тексту, ієрархією смислів і цінностей.

Наразі, з всього спектру типів дискурсу, найбільш актуальним є теледискурс і його дослідження. Телебачення, кіноіндустрія, високі технології і легкий доступ до мережі Інтернет – все це є зараз, у XXI столітті, і не уповільнює темпів свого розвитку. Згодом все частіше і частіше люди замінюють читання книги переглядом фільму або серіалу. І зараз, коли людина стоїть перед вибором – подивитися фільм або прочитати книгу, за мотивами якої був знятий фільм – то вона, з більшою ймовірністю, вибере фільм. Навіть у такому виборі є два боки: з одного, ми маємо значну економію часу; але з іншого – режисери і сценаристи вже зробили значну кількість роботи і наша уява нам і не зовсім-то потрібна під час перегляду. Нам не треба уявляти світ персонажів, вони вже відтворені. Єдине, що залишається глядачу – дивитися на зображення на екрані та субтитри, слухати мовлення акторів та аналізувати їх поведінку у той чи інший момент.

Важливо звернути увагу на саме поняття «теледискурс». Досить часто його поєднують або, взагалі, ідентифікують із кінодискурсом. Теледискурс являє собою процес сприйняття кінотексту, який включає в себе наявність конкретних умов часу і простору, та учасників, які володіють певним культурним багажем, досвідом і знаннями. Сам кінотекст у даному трактуванні є зв'язним, цілісним і завершеним повідомленням, що може бути виражене за допомогою лінгвістичної

та нелінгвістичної систем, організованих у відповідності до задуму автора через кінематографічні коди, зафіксоване на матеріальному носіїві та призначене для відтворення на екранах та аудіовізуального сприйняття глядачами [27]. Лінгвістична система кінотексту, як предмету кіно, включає в себе:

- субтитри;
- написи, які є складовою фільму;
- вербальне мовлення акторів;
- закадровий текст і пісні.

Теледискурс поєднує у собі слово і зображення, що утворює особливий семіотичний синтаксис. Сценаристи телепередач створюють образ живого мовлення, у якому мовець і слухач перебувають у різних точках простору і часу. Мовлене не може бути скоригованим, як і почуте неможливо перепитати. Тож темп, відбір інформації та її якість не залежать від слухача [27].

Внутрішня структура повідомлення в теледискурсі утворюється через сполучення різних семіотичних елементів. Зокрема у телебаченні існує дві різні семіотичні системи – зображальна та словесна. Буде досить доречно порівняти та відзеркалити сутність зображальної системи у мові зорових образів, а словесну систему у мові словесних образів.

Екранний контекст у теледискурсі містить конструктивні складові:

- візуальна ситуація (зміст кадру, монтаж відеоряду, динаміка зображення);
- аудіоситуація (голос, шуми, музика);
- мовленнєва ситуація (зміст повідомлення, екстралінгвістичні умови процесу мовлення).

Сфера кінотексту у теледискурсі формується у результаті поєднання та взаємодії цих трьох ситуацій. Залежно від телевізійної передачі, її типу та тематики, смислове навантаження може перерозподілятися між трьома елементами поєднання «мовлення – звук – зображення» [26].

Не зважаючи на усну форму передачі інформації, у телебачення існує свідомо установка на мовні засоби вираження, характерні для письмового мовлення. На телебаченні «штучно» обмежують обсяг потоку мовленнєвої інформації задля насичення самого потоку лише важливим. Зумовлена ця економічність засобів вираження психологічною межею сприйняття людини, яка також має назву «порог уваги». За теоремою К. Шеннона, передача інформації ведеться найраціональнішим чином, якщо процес прямо пропорційний кількості переданої інформації. Тобто чим більша кількість інформації, тим більше часу має бути відведено на процес її передачі глядачам. Також ми повинні приймати до уваги, що кількість, якість та повноцінний обсяг інформації залежить і від жанру телевізійного дискурсу.

Жанри теледискурсу зазвичай класифікуються за тематичними, структурно-композиційними та стилістичними ознаками. Жанр є мовною одиницею, що уособлює інтенціональний стан (властивість свідомості і мови бути спрямованою на певний об'єкт), який пов'язує адресанта і адресата, і будується за композиційними, стилістичними і тематичними канонами, що раніше були закріплені у культурі [34].

За тематичною ознакою, жанри теледискурсу, висвітлені як складні мовні події, можуть поділятися на теленовини, фільми на телебаченні, телесеріал, науково-популярна програма, телеспектакль, мультиплікаційний фільм, телеінтерв'ю, телереклама, теледебати, телешоу, музика на телебаченні, спорт на телебаченні, програми про здоров'я, науково-популярні програми, кулінарні програми тощо.

Що стосується структурно-композиційної ознаки, вона створює протиставлення між монологічними жанрами та діалогічними. Поступовий перехід від монологічного типу, який також називають одностороннім та традиційним, до діалогічного типу розширює коло діалогічних жанрів, які уособлюють можливість прямої взаємодії двох сторін телевізійного дискурсу.

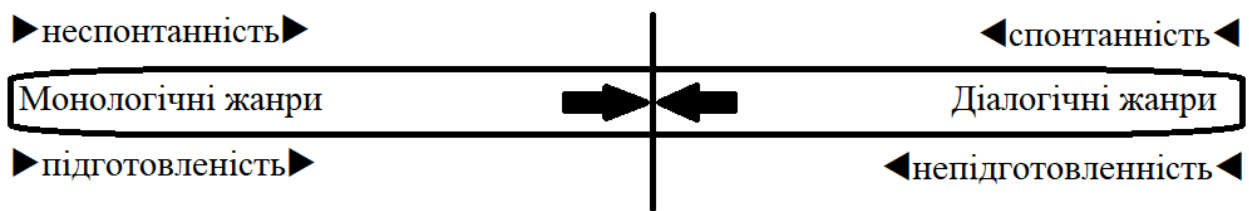


Схема 1.1. Взаємодія монологічних та діалогічних жанрів

До них можна віднести такі жанри теледискурсу, як теледебати, ток-шоу, ігрові шоу, телеігри, телеінтерв'ю тощо. Особливістю цього жанру є те, що він розглядається як мовленнєва подія, під час якої використовується спонтанна і несподівана мова учасників телевізійного дискурсу. З іншого боку залишаються монологічні жанри – мовні події, засновані на підготовленій та неспонтанній мові. Представниками монологічного жанру можуть слугувати теленовини, телеогляд, телегороскоп, тощо. Ознаки кожного з жанрів обумовлюють базові структурні відмінності між ними у теледискурсі [29].

Звертаючись до стилістичної ознаки, перед нами постають полярні жанри телевізійного дискурсу. Прикладами можуть слугувати дикторські читання тексту офіційної інформації (що є характерним для теленовин), запис прихованою камерою у звичній для комунікантів обстановці без попередження. Якщо перший випадок характеризується офіційністю і публічністю, то другий має чіткі риси неофіційності та розмовної мови. Інші жанри, які мають змішані ознаки, на шкалі з двома «полюсами» розташовуються посередині і можуть у собі поєднувати багато різноманітних рис.

За останні десятиліття курс розвитку та збільшення кількості телепрограм – представників жанрів – суттєво змінилися. У той час як раніше люди більше цікавилися телебаченням у напрямку інформування, наразі більшу зацікавленість викликають такі розважальні жанри, як фільми і телесеріали, телешоу тощо. Також ними цікавляться не тільки для звичайного перегляду, а й для поступового аналізу персонажів, їх характеру, мовлення вербального та невербального.

Для нашого дослідження американського телесеріалу ‘The Umbrella Academy’ особливого значення набуває екранний контекст, зокрема такі його

складові, як візуальна ситуація, аудіоситуація, мовленнєва ситуація. Їх поєднання у подальшому робить можливим аналіз мовлення героїв телесеріалу у рамках конфліктних ситуацій не як окремої частини теледискурсу, але як частини, що доповнюється візуалізацією дій та їх звуковим супроводом. У подальшому аналізі конфліктного дискурсу американського телесеріалу ‘The Umbrella Academy’ ми будемо керуватися лінгвістичною системою кінотексту, яка виокремлює субтитри, вербальне мовлення акторів (яке також може бути відображене у вигляді субтитрів), закадровий текст, пісні та надписи як складову фільму.

1.2. Статус конфліктного дискурсу в сучасних лінгвістичних студіях

Сучасна лінгвістика, зберігаючи традиції аналізу різних конструкцій видів речень у рамках текстів різноманітних характерів, все більше звертається до аналізу різних методів створення зв'язного мовленнєвого простору, у якому всі речення мають втілювати свої функціональні властивості. Як раніше було вже згадано, Георгій Почепцов виокремив у класифікацію типи дискурсу. Однак, типологія дискурсу базується на різноманітних варіаціях класифікаційних критеріїв.

Варто звернути увагу на те, як Ф.С. Бацевич вказує, що «розмивання» концептуальних меж дискурсу призводить до поділення самого дискурсу завдяки засобам спілкування (вербальним і невербальним), вираженням правил комунікації, способам викладу, втіленню прагматичної мети, різних типів інформації, духовної віри, світогляду, тощо [7]. Більше того, існує велика кількість варіантів диференціації дискурсу:

- політичний;
- дипломатичний;
- адміністративний;
- спортивний;
- юридичний;

- військовий;
- педагогічний;
- релігійний;
- рекламний;
- медичний;
- конфліктний;
- сімейний;
- тощо.

Специфікою будь-якого дискурсу є безпосередня участь комунікантів у взаємодії, оскільки такий підвид діалогу за своєю суттю є первинним типом спілкування. Тож можна говорити про комунікативну взаємодію. У науковій літературі виділяють три типи комунікативної взаємодії [22]:

- комунікативна співпраця, або кооперація, що має такі ознаки, як послідовність цілей та стратегічних програм комунікантів, ефективність та оптимальність спілкування;
- комунікативне суперництво, яке є неконфліктним спілкуванням, що супроводжується прагненням отримати перевагу (зазвичай інтелектуальну), переслідуванням власних намірів у дискусіях та бажанням підвищити власний статус;
- комунікативний конфлікт, який характеризується невідповідністю цілей та стратегічних програм комунікантів, асиметричність відносин між ними, дисбаланс статусів та особистостей.

Зважаючи на виділені три типи комунікативної взаємодії, зазначимо, що кооперативному спілкуванню, побудованому за правилами ефективної мовленнєвої взаємодії, протидіє негармонійне, яке і порушує ці правила. Тим самим воно створює негативний простір для міжособистісної взаємодії.

Світ охоплює велику кількість явищ, які важко характеризувати однозначно. Тож через невідповідність один до одного між ними може існувати конфлікт. Конфлікт свідчить про стан незадоволеності комунікантів, порушує їх

процес спілкування та посилює взаємну ворожість. Прагнення домінувати під час комунікації стає важливішим за бажання вирішити складне питання, власне причину суперечки.

Водночас із тим, конфлікт допомагає зменшити напруженість між людьми, оскільки комуніканти розкривають себе повністю, не приховуючи рис характеру, проявляючи у своєму мовленні різноманітні деталі справжнього їх ставлення один до одного. Це виступає рушійною силою для соціальних змін, оскільки гарантує розвиток суспільства та допомагає переоцінити попередні цінності та норми, сформувати суспільно-необхідну рівновагу. Конфлікт може бути використаний як на користь, так і на шкоду, але різницею у цьому є можливість кожному комунікванту вирішити власні життєві проблеми [8].

Явище конфлікту вивчається так само давно, як і сама поведінка людини. Кожен конфлікт, що відбувається у світі, навіть якщо це звичайна сварка або велика війна, будь-яким чином висвітлювався. Підтвердженням цього може слугувати низка літературних пам'яток, зокрема ті, що свідчать про основні конфлікти в історії людства. Жоден з цих конфліктів не залишився непоміченим: рокові розмови, битви, війни. Все це безліч разів було детально описано письменниками з різних кутків світу [22].

Існує безліч думок щодо впливу та результатів конфлікту. Конфуцій вважав, що саме конфлікти породжують нерівність та несхожість. Геракліт, давньогрецький філософ, вважав конфлікт важливою якістю та умовою існування суспільства. У людській природі закладено прагнення до спільної праці та соціалізації – стверджували Арістотель і Платон. Проте, питання конфлікту в наукових студіях, зокрема лінгвістичних, набуло більшої значущості у другій чверті XIX століття. У той час більшість досліджень були зосереджені на створенні характеристик і типологій конфліктів разом із з'ясуванням шляхів виникнення та вирішення їх.

Конфлікт також можна прирівняти до агресії. Вербальною агресією можна назвати [2, 7, 10]:

- прояв грубості під час взаємодії;

- негативну мовленнєву дію під час взаємодії;
- образливе спілкування;
- вираження негативних емоцій та намірів у неприйнятних для ситуації обставинах, та образливій формі для співрозмовника.

Але конфліктна ситуація може реалізуватися різними шляхами, і вербальна агресія з них є найбільш негативною. Можна сказати, що словесна агресія уособлює комунікативну стратегію.

Неможливо не згадати й комунікативні відхилення, які можуть стати на заваді одержувачу досягти комунікативної мети; віднайти порозуміння та згоду між учасниками спілкування. Існує часткове нерозуміння та повне нерозуміння того чи іншого твердження комунікантами.

У момент, коли дослідження конфліктного дискурсу набувають популярності, з'являються певні незручності, серед яких розмежування типів конфліктів. В.С. Третьякова пропонувала розділити конфлікти на 2 типи [37]:

- мовний конфлікт, який розглядається з точки зору лінгвістики, оскільки має суто лінгвістичну природу;
- мовний конфлікт, вивчення якого привертає увагу до неадекватної взаємодії комунікантів, пов'язану з реалізацією мовних знаків у мовленні та їх сприйняттям.

Спираючись на розділення конфліктів за В.С. Третьяковою, можна надати терміну «конфліктний дискурс» більшої чіткості – психічно-мовленнєва взаємодія комунікаторів, результатом якої є поява негативних емоцій через вербальний вплив один на одного через зіткнення вербально виражених цілей у мовленнєвій взаємодії [37].

У своїй праці «Основи комунікативної лінгвістики», Ф.С. Бацевич притримується думки, що система мовних конфліктів має свій власний набір мовних прийомів [7]. До них відносяться:

- образливі епітети, метафори, імена, прізвиська тощо;

- нав'язування думок та ідей (використовуються відповідні аргументи, неправильне тлумачення, навмисне змінення інформації, обман);
- формування та відбір тверджень, які можуть створити враження правдивості сказаного;
- навмисне використання або приховування тільки тих свідчень або доказів, що можуть бути корисними в конкретній ситуації;
- формування та побудова мовних спонукань та тверджень задля приховування або надання їй іншого сенсу;
- використання та повторення певних шаблонних фраз, що можуть вплинути на увагу, уяву, світосприйняття та почуття людини;
- приховування певної інформації великою кількістю додаткових запитань, висловлювань, тверджень, дзвінків;
- представлення кількох різних поглядів на проблему або питання так, щоб серед них вирізнялась найбільш вигідна, яку і потрібно нав'язати опоненту;
- заклик до іншої особи, яка має авторитет, статус, владу та висловлює власні думки про певні проблеми, ситуації, особи;
- відмова від обговорення небажаної інформації.

Конфлікт існує у мові і має власні правила, чітко виявляючи відносини комунікантів на всіх рівнях мови. Взаємодія людей та їх контакти так чи інакше можуть породити сутички, які суперечать очікуванням, загальним принципам спілкування, комунікативним стереотипам, що склалися у певній лінгвокультурній спільноті. Такі сутички порушують звичні, традиційні механізми спілкування і відображають індивідуальні відхилення у мовленнєвій поведінці комунікантів [23].

Суперечливі вирази, їх зміст та структура, створюються завдяки позиції мовця, його світогляду та рівня культури. Комунікант, створюючи конфлікт чи ні, застосовуючи чи не застосовуючи певні мовленнєві тактики впливу на опонента, презентує свою позицію щодо самого образу конфлікту, його динаміки

та поведінки співрозмовника. Тож людина показує опоненту через свої комунікативні та мовленнєві дії – приймає вона чи ні правила спілкування іншого.

Кожний конфлікт, протистояння комунікантів, має цілісні та диференційовані ознаки, серед яких є особливості, спільні для будь-якого конфлікту:

- біполярність (протиставлення на основі суперечності);
- присутність учасників та їх активність.

Розглядаючи структуру складного дискурсу, Н.А. Белоус, у своїй праці «Конфликтный дискурс в коммуникативном пространстве: семантические и прагматические аспекты» виділяє 7 елементів конфлікту [11]:

- походження (наявність різних суперечностей при формулюванні комунікативної мети);
- визрівання (визначення опонента за його намірами; накопичення певної інформації про суперника з його репертуару);
- мовний конфлікт (мовленнєвий прояв конфлікту засобами спілкування);
- пік (фактичне зіткнення ілюктивних домінант – наявність суперечливих мовних та розмовних засобів);
- розвиток (текст мовного конфлікту; факти, вербалізація основних когнітивних цінностей опонентів конфліктного дискурсу; стратегічні цілі опонентів конфліктного дискурсу);
- спад (зміна деяких елементів та характеристик у конфліктній комунікативній ситуації);
- наслідок (опоненти або йдуть на поступки один одному і змінюють сценарій, або констатують непримиренне ставлення і відступають протилежним сторонам).

Неможливо не звернути увагу на типологізацію конфліктів. Типологія конфліктів, через неоднорідність самого явища, є досить широкою. Саме тому

задля розрізнення потрібно обирати конкретну основу для класифікації, яка пов'язана з найбільш актуальними аспектами для дослідження. Підсумовуючи визнані наукові класифікації А. Анцупова, О. Бандурки, Н. Гришиної і Г. Г. Почепцова, конфлікти можна диференціювати за такими видами [2, 3, 6, 22, 34]:

- за способом розв'язання (антагоністичний, компромісний);
- за сферою поглядів (педагогічний, соціальний, творчий, сімейний, економічний, політичний, організаційний, релігійний, тощо);
- за напрямком впливу (вертикальний та горизонтальний);
- за ступенем вираженості конфлікту (прихований, відкритий);
- за складом та кількістю учасників (внутрішньоособистісний, міжособистісний, особистісно-груповий, тощо);
- за часом розвитку (тривалий, швидкоплинний);
- за тенденцією до розкриття (конструктивний, деструктивний).

Отже, ми розглядаємо конфлікт як зіткнення інтересів та намірів, що супроводжується фізичною та вербалізованою агресією. Звертаючись до лінгвістичної системи кінотексту та лінгвістичної реалізації конфліктної ситуації, ми виокремили такі характерні риси вербалізованої агресії як образливе спілкування, негативна мовленнєва дія, прояв грубості та зневажливого ставлення, вербалізоване вираження негативних емоцій та намірів у неприйнятних для ситуації обставинах та образливій формі для співрозмовника. Конфлікт, маючи власний набір мовних прийомів, виражається стилістичними засобами негативного напрямку, нав'язуванням думок та ідей, формуванням оманливих тверджень та спонукань, приховуванням або, навпаки, використанням корисних у певній ситуації свідчень. У подальшому дослідженні лінгвістичної реалізації конфліктних ситуацій у американському телесеріалі 'The Umbrella Academy', ми керуємося диференціацією конфліктів як видів за способом розв'язання, сферою поглядів, напрямком впливу, ступенем вираженості, складом та кількістю учасників, часом розвитку, комунікативно-прагматичною спрямованістю.

1.3. Поняття міжособистісних конфліктів та їх типологія.

Конфлікт є станом зіткнення двох або більшої кількості сторін конфлікту, які мають суперечливі інтереси, погляди, цілі. Саме вони змушують комунікантів грубо діяти один проти одного, використовуючи вербальні та невербальні засоби. При розгляді конфлікту особливу увагу привертає до себе міжособистісний конфлікт, який характеризується низьким ступенем зосередженості на інтересах іншої сторони та високим ступенем зосередженості на особистих інтересах. Також особливою рисою міжособистісного конфлікту є негативна оцінка щодо самої цінності міжособистісних відносин. Міжособистісний конфлікт характеризує таку взаємодію людей, при якій переслідуються взаємовиключні, несумісні цілі, досягнення яких можливе лише через гостру боротьбу однієї з конфліктуючих сторін.

Звертаючись до диференціації даного типу конфлікту, неможливо пропустити головну загальну рису: конфлікт – явище соціальне з особливою формою взаємодії, спричиненою певними суперечностями. Тож у характері конфлікту можна висвітлити певні прикмети [29]:

- у будь-якому конфлікті повинен бути перший обов'язковий компонент, який є станом-ситуацією конфронтації;
- сторони конфлікту вимагають конфліктної ситуації;
- вони (учасники, конфлікти, опоненти) можуть бути різними особами або групами людей;
- сторони конфлікту мають несумісні інтереси, цілі, погляди;
- одна зі сторін має бажання змінити для себе поведінку іншої сторони, тобто вплинути на стан (ситуацію), тому одна сторона починає діяти проти опонента, певним чином завдаючи йому шкоди і виникає конфлікт;
- інша сторона, усвідомлюючи придушення своїх інтересів першою стороною, вдається до відповідних дій;

- для виникнення та розвитку мовного конфлікту для учасників важливо взаємодіяти на мовному рівні (саме так індивіди вказують свою позицію та бачення цієї ситуації, своє ставлення до опонента за допомогою мовних резервів);
- взаємодія може супроводжуватися невербальним мовленням.

У структурі міжособистісного конфлікту є обов'язкові елементи [37]:

- учасниками конфлікту є особи, які в ньому беруть участь:
 - основні учасники або особи першого плану;
 - група підтримки або особи другого плану;
 - третя сторона (підбурювачі, випадкові свідки, організатори).
- інформаційна модель (сприйняття людиною конфлікту, його ролі в ньому, опонента);
- предмет конфлікту (об'єктивна або уявна проблема, суперечність, через яку сторони вступають у конфлікт);
- об'єкт конфлікту (причина конфлікту);
- макро- та мікросередовище (умови, в яких знаходяться сторони) можуть бути декількох типів:
 - просторові (сфера виникнення та розвитку, конкретні форми проявів та результатів дій учасників);
 - тимчасові (тривалість, частота та повторення; тривалість участі в конфлікті кожної сторони, часові характеристики його стадій);
 - соціально-психологічні (тип, рівень взаємодії опонентів, ступінь конфронтації, особливості психологічного статусу учасників, коло інтересів різних соціальних груп, таких як сімейні, професійні, національні тощо).

У повсякденному житті конфлікт може бути викликаний власною неадекватною, на думку індивіда, роллю у сфері діяльності, що означає затверджену суспільством модель поведінки, що відповідає конкретній ситуації

спілкування та соціальній позиції (статусу) людини. Виникнення суперечностей між різними особистостями, їх здібностями та відповідною поведінкою, вираженою вербально та невербально, може призвести до виникнення конфліктів.

Факторами, що визначають інтенсивність міжособистісного конфлікту, є наступні [40]:

- ступінь сумісності очікувань мовця;
- його особистісні характеристики;
- психічні установки;
- тактика, якою користується мовець;
- мовленнєві засоби, їх вербальні та невербальні прояви під час спілкування мовця.

Наразі немає єдиної класифікації міжособистісних конфліктів. Але розглядаючи основні типології, можна виділити декілька класифікацій за певними особливостями [41]:

- з врахуванням психологічних відносин сторін:
 - відчуттєво-афективний конфлікт – це конфлікт, який розвивається поступово, одна сторона при цьому наступає, інша – відсторонюється від конфлікту, тим самим посилюючи реакцію ініціатора конфлікту;
 - безкомпромісний конфлікт – сторони висловлюють взаємні претензії, обвинувачення;
 - емоційно невитривалий конфлікт – одна сторона агресивно висловлюється на адресу іншої, інша – не розуміє причин конфлікту і поведінки опонента;
 - ввічливо-образливий конфлікт – особа, що розпочала конфлікт, у ввічливій формі пред'являє свої претензії. При цьому обидві сторони готові до примирення;
 - "агресивний" конфлікт – у обох сторін емоції беруть верх над розумом.

- з врахуванням кількості учасників конфлікту:
 - діадні конфлікти (конфлікт між двома особистостями);
 - внутрішньогрупові конфлікти (член групи-група);
 - міжгрупові конфлікти (група-група).

Таким чином, аналізуючи конфліктні ситуації у досліджуваному американському телесеріалі ‘The Umbrella Academy’ за диференційованими видами, ми керуємося обов’язковими елементами конфліктної ситуації, що складають екранний контекст з лінгвістичною складовою: учасники конфлікту, предмет і об’єкт, фізичне, суспільно-психологічне та соціальне середовища конфлікту, результат. При виокремленні конфліктів американського телесеріалу ‘The Umbrella Academy’ ми диференціювали їх, керуючись класифікаціями міжособистісних конфліктів за психологічними відносинами сторін та їх кількісним складом.

1.4. Американський телесеріал «The Umbrella Academy» у контексті досліджень конфліктного дискурсу.

Розглядаючи конфліктний дискурс у рамках сучасності, неможливо не звернути увагу саме на зацікавленість дослідників цим питанням у останній час. Семантичні та прагматичні особливості конфліктного дискурсу в українській та англійській мові недостатньо досліджені й опрацьовані.

Як раніше було згадано, наразі, переглядаючи фільм або телесеріал, ми дуже часто не помічаємо і не розуміємо ті дійсно важливі складові і деталі розмови, через які комуніканти намагаються передати інформацію. Навіть оточення, час і місце, у яких відбувається розмова, мають значення та вплив, які досить часто не враховують при аналізі розмови. Тож повна картина конфліктного дискурсу просто розмивається, а потім і зникає.

Американський телесеріал «The Umbrella Academy» привернув нашу увагу своєю насиченістю конфліктними ситуаціями. Щодо структури даного телесеріалу, він складається з 2 частин, які суттєво відрізняються одна від одної

часом подій, що має суттєвий вплив на розгортання конфліктного дискурсу у рамках «The Umbrella Academy».

У першій частині телесеріалу «The Umbrella Academy» події починають розгортатися 1 жовтня 1989 року, коли у багатьох країнах на світ з'являються 43 дитини з паранормальними здібностями, хоча до народження у їх матерів не було жодної ознаки вагітності. Коли мільярдер сер Реджинальд Гаргрівз всиновлює сімох з цих дітей, він створює Академію Амбрелла, яка пізніше стане не тільки зосередженням більшості конфліктів серед героїв телесеріалу, а і їх причиною. З підліткового віку їх посилають боротися зі злочинністю, але не всіх. Номер Сім сер Реджинальд тримає біля себе задля забезпечення її безпеки. Як відомо сім'ї, Номер Сім не обдарована. Самі герої, з самого початку їх історії, імен у Академії не мають, лише цифри за порядком їх усиновлення, які і стали їм заміною. Вже потім, коли вони стали більш дорослими, вони дізналися про свої імена, які встигли їм дати справжні батьки. Таким чином, номер один став Лютером, номер два – Дієго, номер три – Елісон, номер чотири – Клаус, номер шість – Бен і номер сім – Ваня. Пропущений номер п'ять не встиг дізнатися власне ім'я через міжособистісний конфлікт з сером Реджинальдом з приводу здібностей цієї дитини. Конфлікт мав згубні наслідки у вигляді випробування власних сил, не дивлячись на застереження батька і потрапляння у майбутнє, з якого він не зміг самостійно вибратися. Хоча пізніше йому дала шанс Комісія часу, даний конфлікт і його наслідки для Номера П'ять стали поштовхом для саморозвитку та з'ясування причин такого майбутнього. Реджинальд вважає, що здібності дітей в майбутньому дозволять врятувати життя їх планеті і всьому живому.

Стосовно сім'ї, після зникнення Номера П'ять почало виникати все більше й більше конфліктів, зокрема міжособистісних. Великим поштовхом у напрямку руйнування Академії Амбрелла стала загибель одного з братів – Бена. Після звинувачення батьком команди супер-дітей у смерті Номера Шість, почався неминучий розлад у сім'ї. Через багато років Академія припиняє функціонувати, а її учні розбігаються по всьому світу, і вважають за краще більше не контактувати один із одним. Лютер стає астронавтом, Елісон – відомою

актрисою, Ваня – скрипалем, Клаус – «тусовщиком-наркоманом», Бен після смерті перетворюється на примару, здатного спілкуватися тільки з Клаусом, а Дієго бореться зі злочинністю.

Уже дорослими, живучи окремо один від одного, брати і сестри збираються разом, коли дізнаються про смерть Реджинальда Гаргрівза. Після похорон батька з майбутнього повертається Номер П'ять, який виглядає на вік коли він тільки зник, зі звісткою про неминучий апокаліпсис і свої наміри його зупинити. Тим часом, возз'єднані брати і сестри намагаються розкрити таємниці власної сім'ї попри виникаючі конфлікти і ставлення один до одного, які відображаються у теледискурсі «The Umbrella Academy».

Об'єднавши свої зусилля, герої розслідують загибель наставника і захищають людство, проте постійно конфліктують через відмінності в характерах і здібностях.

У першій частині телесеріалу досить багато уваги приділяється саме конфліктному міжособистісному дискурсу, у якому беруть участь майже всі герої. Ці конфлікти різного типу і складу, але саме це важливо для нашого дослідження. Досить цікавими є предмети цих конфліктів, ставлення персонажів до них та прояви цього ставлення у мовленні, тобто дискурсі. Звертаючись до другої частини телесеріалу, нам знову відкривається конфліктний теледискурс, але через час і попередні події їх емоційне забарвлення та вираження у мовленні набувають іншого вигляду.

У другій частині телесеріалу «The Umbrella Academy» події розгортаються одразу після першої частини, коли герої, після невдалої спроби врятувати світ від апокаліпсису, намагаються завдяки здатності Номера П'ять перенестися в минуле і все виправити. Однак виникає проблема. Під час стрибка в часі щось йде не так і героїв розкидає по різних роках 1960-го в Далласі. Як не дивно, останнім з них (що також стане причиною конфлікту) в той час з'являється Номер П'ять. Час його появи збігається з початком іншого «судного дня», на цей раз викликаного ядерною війною – 25 листопада 1963 року. П'ятий бачить своїх

братів і сестер, які, використовуючи свої здібності, беруть активну участь у бойових діях.

Номера П'ять рятує Хейзел, який в першій частині полював на нього через завдання Комісії часу, а після, через романтичні почуття до звичайної жінки, змінив сторону боротьби за майбутнє. Хейзел розповідає про те, що сталося в цьому часі і допомагає переміститися на 10 днів назад за допомогою валізи, яка незабаром була зламана найманцями, а сам Хейзел – вбитий.

Номер П'ять, розуміючи, що для чергового порятунку світу від апокаліпсису йому відведено 10 днів, намагається відшукати своїх братів з сестрами і об'єднати їх для боротьби за майбутнє. Однак все не так просто: інший час, інші звичаї, інші проблеми (які в майбутньому вже вирішилися, але зараз вони тільки набирають обертів), інше суспільство і його сім'я, що вже встигла за термін перебування в 1960-их роках в безвиході влитися в життя цього самого суспільства, і не просто влитися, а й знайти собі там місце до вподоби.

Номер Один – Лютер, бере участь в боях без правил, а зароблені гроші віддає своєму господареві, містеру Рубі. Він з'явився у минулому у 1962 році.

Номер Два – Дієго, з'явився у минулому у 1963 році. Кілька місяців потому Дієго хотів знешкодити Харві Освальда, щоб запобігти вбивству президента Кеннеді. У будинку Харві його заарештували і помістили в психіатричну лікарню, де він проходить групову психотерапію.

Номер Три – Елісон, з'явилася у минулому у 1961 році та потім вийшла заміж за активіста, який бореться за права темношкірих і, здається, щаслива в шлюбі. Вони, разом зі своїми однодумцями, планують страйк перед візитом Кеннеді, щоб привернути увагу національних ЗМІ. Під час зборів до них заходить агресивно налаштований бізнесмен і Елісон ведеться на вербальну і невербальну провокації.

Номер Чотири і Номер Шість – Клаус і Бен, з'явилися 1960 року. Він несподівано отримав увагу багатой леді, якій спочатку стало шкода хлопця, що жебракував, а після, коли Клаус частково проявив свої здібності, вона почала

його оспівувати і славити. Клаус проти не був і навіть підтримав жінку, утворивши, таким чином, секту.

Коли Ваня – Номер Сім – перемістилася в 1963 рік, її випадково збила на машині жінка. Оскільки після вчиненого апокаліпсису Ваня нічого не пам'ятає, сім'я цієї жінки прихистила дівчину. Ваня подружилася з новою знайомою і стала близька з її сином Харланом, який мав особливості у розвитку і переставав нервувати лише поряд з Ванею.

Тож коли до кожного з них вперше приходять Номер П'ять, вони не вірять у повторення апокаліпсису, до того ж виникає конфлікт, у якому визначної ролі набуває велика роздробленість у часі появи та долі героїв як частин минулого. Час перебування у 1960-х роках відіграє свою неминучу роль у світосприйнятті, створенні та вирішенні конфліктів та відображається у конфліктному дискурсі «The Umbrella Academy».

Висновки до розділу 1

З часом, вчені погодились з тим, що неможливо інтерпретувати слова і сприйняти правильне їх значення, не беручи до уваги самі мовні особливості, оскільки мають значення не тільки граматичні та лексичні структури речень, але й середовище, де виник конфлікт.

Відомо, що дискурс – це не тільки вивчення особливостей дискурсивного мислення мовної особистості, що визначає специфіку дискурсивної діяльності та, ширше, дискурсивної поведінки. Також «дискурс» означає все сказане і написане, процес чи результат комунікативної діяльності. Дискурс постає як процес вербальної діяльності мовця/мовців, в якому існує сукупність суб'єктивних, соціокультурних, стереотипних цінностей, що зображені в тексті як комунікаційна система, яка має реальний та потенційний вимір. Він завжди залучає учасників до комунікативної взаємодії, яка включає 3 напрямки:

- комунікативна співпраця;
- комунікативне суперництво;

- комунікативний конфлікт.

Комунікативний конфлікт та комунікативне суперництво можуть призвести до конфлікту, який може мати як негативні, так і позитивні наслідки, оскільки існують два напрямки думок щодо результату суперечки. Це завжди є рушійною силою для зміни ситуацій на краще чи гірше. Безсумнівно, будь-які відносини можуть бути зруйновані через цей конфлікт. Він може змусити людей сваритися та створювати нові конфлікти, але разом з тим, це дає змогу мовцям захищати свої інтереси, відстоювати свої права, навчитися знаходити компроміс. Це потребує великих зусиль.

Враховуючи різне сприйняття дискурсу, існує різноманіття його типологій. Класифікація даного поняття полягає у наступному:

- дискурс як складна комунікативна подія, дискурс як текст чи бесіда, дискурс як специфічна взаємодія, дискурс як тип спілкування, дискурс як жанр, дискурс як загальна ідея конкретного історичного періоду;
- теле- і радіодискурс, кінодискурс, газетний, театральний, літературний, рекламний, політичний, релігійний дискурси та дискурс у сфері публічних відносин;
- політичний, дипломатичний, адміністративний, спортивний, юридичний, військовий, педагогічний, релігійний, рекламний, медичний, конфліктний, сімейний тощо.

Навколишнє середовище впливає на кожну людину і, слід підкреслити, воно виховує та формує характер людини та її поведінкові звички. Вони, зазвичай, формуються під натиском культури та суспільства, готовності до співпраці, бажання припинити конфлікт, а також активізувати його. Культурна та національна ідентифікація завжди притаманна мовленню. Тож існує багато причин, які формують мовну особистість і, як результат, впливають на його мовлення. Пов'язуючи це з теледискурсом, всі мовленнєві особистості та характер героїв, притаманні певному суспільству та культурі, мають відповідати дійсності. Досить часто через конфліктні типи характеру героїв або їх поведінкові звички, виникає конфліктний дискурс.

Конфлікт, через невідповідність явищ, показує стан незадоволеності комунікантів, порушує їх процес спілкування та посилює взаємну ворожість, що відображається на мовленні. До того ж конфлікт виникає лише тоді, коли існують його необхідні елементи, а саме: походження, визрівання, мовний конфлікт, пік, розвиток, спад і наслідок.

Тобто, конфліктний дискурс – це психічно-мовленнєва взаємодія комунікантів, результатом якої є поява негативних емоцій через вербальний вплив один на одного через зіткнення вербально виражених цілей у мовленнєвій взаємодії.

РОЗДІЛ 2. МОДЕЛЮВАННЯ КОНФЛІКТНОГО ПРОСТОРУ АМЕРИКАНСЬКОГО ТЕЛЕСЕРІАЛУ «THE UMBRELLA ACADEMY»

2.1. Концептуальна модель конфліктної ситуації в англomовному дискурсі телесеріалу «The Umbrella Academy».

Конфлікт являє собою ситуацію, у якій кожна з сторін займає власну позицію, несумісну і протилежну до позиції іншої сторони, і супроводжується негативними емоціями та певним набором мовних прийомів. Конфліктна ситуація включає в себе процес усунення протиріч в інтересах, цілях та поглядах, які можуть виникнути протягом соціальної взаємодії.

Кожний конфлікт має низку стійких і статичних елементів, які утворюють цілісність – модель конфліктної ситуації. Звернувшись до загальноприйнятої структури конфлікту, семи елементної структури Н.А. Белоус і проаналізувавши конфліктні ситуації досліджуваного американського телесеріалу, ми визначили концептуальну модель конфліктної ситуації у «The Umbrella Academy», за складовими якої ми здійснили аналіз типів конфліктних ситуацій. Ключовими складовими нашої моделі є [9, 11]:

- учасники;
- фізичне середовище конфлікту;
- суспільно-психологічне середовище конфлікту;
- соціальне середовище конфлікту;
- предмет і об'єкт конфлікту;
- результат.

Учасники конфлікту. Кожний конфлікт, окрім внутрішньо-особистісного, включає в себе мінімум дві протидіючі сторони. Вони можуть бути представлені як окремими індивідами (Ваня, П'ятий, Лютер, Леонард Пібоді), так і соціальними групами, організаціями (Академія Амбрела, Комісія Часу). Ступінь участі в конфліктній ситуації може відрізнятися, тож серед них виділяють:

- основні учасники конфлікту – ключові суб'єкти конфлікту, що приймають активну участь у протистоянні та здійснюють наступальні або захисні дії;
- група підтримки – допоміжна сила основних учасників конфлікту, що може бути представлена окремими індивідами і групами;
- третя сторона – учасники, які впливають на конфлікт та його результат епізодично і зазвичай представлені організаторами, підбурювачами та випадковими свідками.

Фізичне середовище конфлікту являє собою комплекс географічних, фізичних, екологічних та кліматичних умов, у яких виникає та набирає обертів конфліктна ситуація. У телесеріалі «The Umbrella Academy» особливий вплив на конфлікти мали фізичні та географічні умови, адже події двох частин телесеріалу відбувалися у різному часі (перша частина у 1989 – 2019 рр., друга частина у 1960-ті роки) та у різних місцях (Даллас, будинок у передмісті, тощо), що істотно впливало на поведінку героїв та протікання конфлікту.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту представлене почуттями, переживаннями, думками та настроями, в яких розвивається конфліктна ситуація. Дане середовище не є підконтрольним учасникам конфліктної ситуації, навіть навпаки, воно впливає на перетікання конфлікту та характер його вирішення. Період негативних настроїв і занепокоєння у суспільстві сприяє загостренню конфліктної ситуації та поведінки учасників, у той час як у період позитивного настрою конфлікти вирішуються більш швидко та легко. Прикладом суспільно-психологічного середовища негативного характеру у другій частині досліджуваного телесеріалу можуть слугувати настрої пригнічення та зневажливого ставлення до темношкірого населення Америки. Однак даний приклад може розглядатися і з боку іншого середовища конфлікту – соціального.

Соціальне середовище конфлікту. Досліджуючи та аналізуючи конфліктну ситуацію як соціальне явище, ми маємо враховувати її соціальне

середовище, яке є комплексом суспільних умов, що так чи інакше впливають на розвиток та розв'язання конфлікту. До соціального середовища конфлікту входить не тільки найближче оточення учасників, але й такі показники, як суспільно-економічні умови життя, соціально-політичний устрій, соціокультурна реальність та соціальні групи, представниками яких можуть бути учасники.

Предмет і об'єкт конфлікту. Будь-який конфлікт має у собі причину протистояння, яка також називається предметом конфлікту. Дана причина може бути як матеріальною, об'єктивно існуючою, так і нематеріальною, уявною. Предмет конфлікту являє собою саме те, через що сталася суперечка і не є рідкістю, коли предмет щільно пов'язаний з об'єктом конфлікту, тобто цілями, мотивацією учасників або рушійною силою конфлікту. У американському телесеріалі «The Umbrella Academy» в якості предметів конфліктів виступали автобіографія Вані Гаргрівз (матеріальний), лідерство серед учнів Академії Амбрела (нематеріальний), особливі здібності Вані (нематеріальний), особливі здібності Елісон (нематеріальний), монокль Реджинальда Гаргрівза (матеріальний), тощо. Щодо об'єктів конфліктів, серед них були наміри звільнитися від впливу сім'ї, бути головним в Академії Амбрела, тощо. Виявити об'єкт у конфлікті достатньо складно через маскування власних намірів учасниками. Однак, правильне з'ясування об'єкту є однією з найголовніших умов розв'язання конфлікту та підведення кінцевого результату.

Результат конфлікту. Кожний конфлікт має свій кінець, який розглядається як закінчення боротьби двох сторін: їх стан, відношення учасників один до одного та до об'єкту конфлікту. Результатом конфлікту може бути усунення однієї або обох сторін, зупинення конфлікту з наміром його продовження пізніше, перемога однієї з сторін, відмова обох сторін від претендування на об'єкт конфлікту, тощо. У досліджуваному телесеріалі результатом однієї з конфліктних ситуацій між учасниками Хейзел і Ча-Ча стало усунення Хейзелом своєї опонентки фізично.

Отже, структурні компоненти нашої моделі являють собою елементи, наявність та виділення яких робить можливим аналіз конфліктних ситуацій у досліджуваному телесеріалі. У подальшому розгляді видів конфліктів за визнаними науковими класифікаціями А. Анцупова, О. Бандурки, Н. Гришина і Г. Г. Почепцова, ми керуємося даною розробленою концептуальною моделлю конфліктної ситуації в англomовному дискурсі телесеріалу «The Umbrella Academy» [2, 3, 6, 22, 34].

2.2. Типологія конфліктних ситуацій телесеріалу «The Umbrella Academy».

У понятті «конфлікт» завжди акцентується увага на протистоянні та відмінності цілей і інтересів учасників конфлікту, але вони відрізняються у кожній конфліктній ситуації так само, як і типи самих ситуацій. Через аналіз наукових праць А. Анцупова, О. Бандурки, Н. Гришина і Г. Г. Почепцова було сформовано типологію конфліктів, за якою ми розібрали конфліктні ситуації у досліджуваному телесеріалі [2, 3, 6, 22, 34].

Конфліктні ситуації класифікуються за певними показниками:

- за складом та кількістю учасників;
- за сферою поглядів;
- за напрямком впливу;
- за ступенем вираженості;
- за способом розв'язання;
- за часом розвитку;
- за комунікативно-прагматичною спрямованністю.

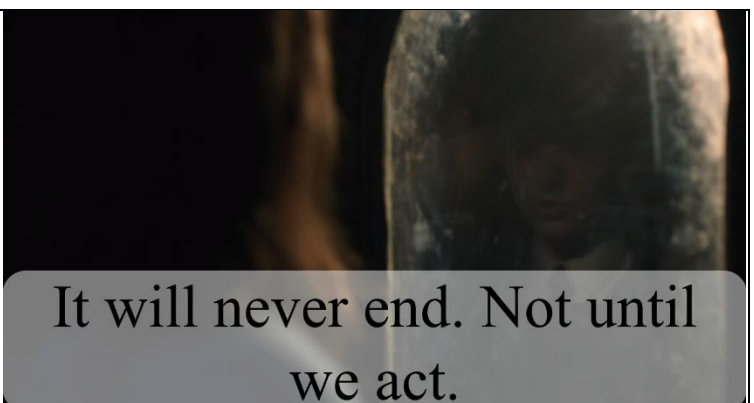
Спираючись на сформовану концептуальну модель конфліктної ситуації та розглядаючи у її контексті подані класифікації, ми звертаємо увагу на те, що в окремих типах конфліктів серед всіх позицій моделі ключову роль може відігравати один або два компоненти. У той час як інші компоненти є допоміжними, тобто допомагають проаналізувати конфліктну ситуацію більш

повно, за ключовими позиціями ми можемо з'ясувати до якого типу належить певний конфлікт.

За кількісними підрахунками у телесеріалі «The Umbrella Academy» є 164 конфлікти. Подальші якісні підрахунки дали нам змогу з'ясувати кількісне співвідношення типів у окремих класифікаціях.

2.2.1. Конфліктні ситуації за складом та кількістю учасників. Особливе місце серед типів конфліктних ситуацій займає класифікація за складом та кількістю учасників: якщо немає учасників, то не може бути і самого конфлікту. Дана класифікація включає в себе внутрішньоособистісний, міжособистісний, особистісно-груповий, міжгруповий конфлікти. Звертаючись до концептуальної моделі конфліктної ситуації, ми можемо сказати, що у даній класифікації ключову позицію займають учасники.

Внутрішньо-особистісна конфліктна ситуація являє собою внутрішнє протистояння між бажанням та необхідністю, при цьому учасником конфлікту є не стільки людина, скільки психологічні обставини її внутрішнього світу, які вирізняються суперечливістю у почуттях, цінностях, мотивах та вимогах [4]. У «The Umbrella Academy» прикладом внутрішньо-особистісної конфліктної ситуації може слугувати внутрішня боротьба Вані у вигляді бесіди з внутрішньою собою: почуття провини перед Елісон, почуття страху від власних особливих здібностей, бажання довіри сім'ї до неї та необхідність звільнитися від маніпулювання нею та обмеження у вигляді камери.

<p><i>Учасники:</i> Ваня, внутрішнє «Я» Вані, бажання довіри сім'ї до неї та необхідність звільнитися від маніпулювання нею та обмеження у вигляді камери.</p>	 <p>It will never end. Not until we act.</p>
--	--

Фізичне середовище конфлікту: камера-ізолятор у підвалі будинку сім'ї Гаргрівз, погане освітлення та закритий простір.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: почуття провини Вані перед Елісон, почуття страху перед власними здібностями, негативні настрої і страх сім'ї Гаргрівз.

Соціальне середовище конфлікту: непевність дівчини у своїй безпеці, майбутньому та власній сім'ї.

Предмет і об'єкт конфлікту: особливі здібності Вані, страх сім'ї.

Результат: Ваня приймає рішення використати свої здібності і звільнитися з ізолятора, після чого під впливом емоцій руйнує будинок, у підвалі якого її замкнули, та з яким пов'язані її нещасливе минуле.

Міжособистісний конфлікт найбільш поширений тип конфлікту, дія, перебіг і досягнення результату якого відбувається між двома людьми [4]. Досліджуваний телесеріал переповнений міжособистісними конфліктами, і прикладом є конфлікт між Ванею і Леонардом, що стався через приховані наміри та старі образи чоловіка.

Учасники: Ваня, Леонард.

Фізичне середовище конфлікту: старий будинок Леонарда Пібоді, приглушене світло.



Суспільно-психологічне середовище конфлікту: почуття небезпеки, провина Вані перед Елісон, негативне відношення сім'ї Гаргрівз до Леонарда Пібоді, непевність Вані у тому, що вона сама керує своїм життям.

Соціальне середовище конфлікту: непевність Вані у довірі своєму оточенню.

Предмет і об'єкт конфлікту: інформація, подана у записній книжці Реджинальда Гаргрівза, та використання її Леонардом у власних цілях.

Результат: фізичне усунення Леонарда Пібоді, що уособлював у собі небезпеку для волі Вані.



Особистісно-групова конфліктна ситуація являє собою конфлікт, спричинений порушенням установлених правил членом організації, або протистояння однієї людини групі інших [4]. Наприклад, порушення Номером П'ять правил Комісії Часу, коли він вирішив врятувати світ та свою сім'ю від апокаліпсису попри заборону на втручання у розвиток подій.

Учасники: Номер П'ять, Комісія Часу.

Фізичне середовище конфлікту: Торонто 2019 р., Даллас 1960-ті роки.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: почуття загрози життю.

Соціальне середовище конфлікту: Номер П'ять належить до сім'ї, яку він намагається захистити від загрози. Невпевненість у майбутньому.

Предмет і об'єкт конфлікту: намір та спроби врятувати світ та сім'ю від апокаліпсису.



Результат: провальні спроби домовитись до об'єднання зусиль з рештою сім'ї.

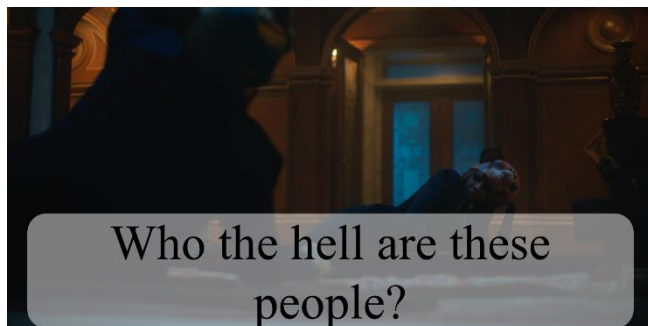
Міжгруповий конфлікт є не таким поширеним, як інші типи конфліктів за кількістю учасників, і виникає між групами або організаціями [4]. У телесеріалі «The Umbrella Academy» існує лише декілька між-групових конфліктів, один з яких відбувається протягом усього телесеріалу між Академією Амбрела та Комісією Часу.

Учасники: Академія Амбрела, Комісія Часу.

Фізичне середовище конфлікту: Торонто 2019 р., Даллас 1960-ті роки.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: негативні настрої, передчуття можливої загибелі.

Соціальне середовище конфлікту: належність героїв до двох різних структур, що намагаються через усунення противника вирішити свою проблему; невпевненість у майбутньому.



Предмет і об'єкт конфлікту: спроби Академії Амбрела усунути загрозу апокаліпсису у своєму часі, а потім і в минулому.

Результат: фізичне усунення Куратору Комісії Часу та домовленість з новою адміністрацією.

У телесеріалі «The Umbrella Academy» є 164 конфлікти, з яких за складом та кількістю учасників вирізняють 124 міжособистісних, особистісно-групових – 24, між-групових – 11, внутрішньо-особистісних – 5. Виходячи з зібраних і проаналізованих даних про якість конфліктів за їх складом, ми можемо сказати, що чільну позицію займає міжособистісний конфлікт, і рідше за інші зустрічається внутрішньоособистісний.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% від суми конфліктів
Внутрішньоособистісний	5	3,04%

Міжособистісний	124	75,6%
Особистісно-груповий	24	14,63%
Міжгруповий	11	6,7%
Всього:	164	100%

Отже, ми можемо сказати, що у досліджуваному телесеріалі учасники конфліктних ситуацій надають перевагу вирішенню власних проблем та просуненню егоїстичних бажань. Персонажі намагаються триматися осторонь один від одного, відстоюючи лише свої інтереси в протиборстві і максимально намагаючись уникнути стороннього втручання, навіть близьких їм героїв. Саме тому у «The Umbrella Academy» міжособистісний тип конфлікту лідирує серед інших в класифікації за складом та кількістю учасників.

2.2.2. Конфліктні ситуації за сферою поглядів. Залежно від соціального середовища та предмету/об'єкту конфлікту, кожний конфлікт може бути віднесений до певної сфери поглядів. Конфліктні ситуації можуть бути: сімейними, педагогічними, соціальними, творчими, економічними, політичними, релігійними, організаційними, тощо [3]. У рамках досліджуваного телесеріалу важливу роль відіграють лише декілька з них.

Сімейний конфлікт становить суперечність поглядів, думок та мотивів членів родини, через що вони становляться учасниками конфліктної ситуації [3, 4]. Даний тип конфлікту займає особливе місце у «The Umbrella Academy» через центральну позицію Академії, яка була сформована у якості сім'ї обдарованих, і не зважаючи на те, що генетично члени родини не є родичами, вони утворили сім'ю. Прикладом сімейного конфлікту у телесеріалі є конфліктна ситуація між Патріком і Елісон, яка сталася через різні погляди та розмовини при вихованні їх дочки Клер.

Учасники: Патрік, Елісон.

Фізичне середовище конфлікту: будинок сім'ї.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: тиск роботи та чоловіка, втома жінки і бажання дитини отримати все що їй хочеться у ту саму хвилину.

Соціальне середовище конфлікту: негативне

відношення та заборона Патріка до використання Елісон її можливостей, фізичний і психологічний стан жінки.

Предмет і об'єкт конфлікту: позитивна позиція Елісон щодо використання її особливих здібностей у вихованні дитини.

Результат: Розлучення. Патрік відсудив у Елісон опіку над Клер.

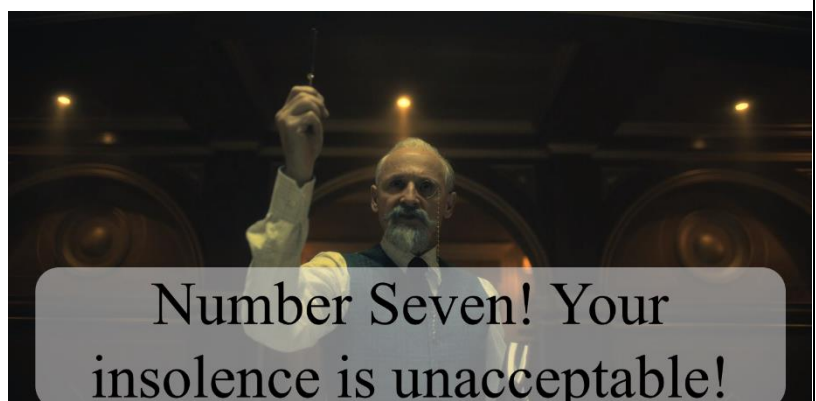


Педагогічний конфлікт, як і сімейний, також займає важливе місце у досліджуваному телесеріалі: Реджинальд Гаргрівз був у сім'ї не стільки батьком, скільки вчителем та науковцем. Педагогічна конфліктна ситуація виникає між учасниками педагогічного процесу, тобто між учнями, студентами, викладачами та адміністрацією [3, 4]. Прикладом може виступати конфлікт між Реджинальдом і Ванею під час її індивідуального навчання.

Учасники: Реджинальд Гаргрівз, Ваня.

Фізичне середовище конфлікту: добре освітлений коридор будинку сім'ї.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: очікування батька на оволодіння Ванею її особливою здібністю, бажання дівчини «грати» з своїми братами та сестрами на рівних.



Соціальне середовище конфлікту: належність Вані до сім'ї, у кожного члена якої є особливі здібності.

Предмет і об'єкт конфлікту: невдачі у оволодінні особливими здібностями.

Результат: відмова від її навчання, накладення Елісон забуття на сестру і поранення Реджинальда склом бокалу.

Соціальний конфлікт представляється протиріччям, у якому інтереси протилежних учасників, соціальних груп посилюються, і можуть утворювати пікети, мітинги, війни, тощо [3, 4]. У «The Umbrella Academy» найбільш тривалим соціальним конфліктом, що мав достатній вплив на розвиток сюжету та історичного минулого, була боротьба за рівні права афро-американського населення Америки, який, за сюжетом телесеріалу, започаткувала Елісон.

Учасники: афро-американське населення, білошкіре населення.

Фізичне середовище конфлікту: Америка, Даллас.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: нерівність прав населення, зневажливе ставлення до афроамериканців, цькування, наявність закладів, вхід до яких був дозволений лише білошкірому населенню.

Соціальне середовище конфлікту: негативні настрої, невпевненість у завтрашньому дні, погане медичне обслуговування афроамериканців, їх побоювання втратити роботу, невпевненість у власній безпеці.

Предмет і об'єкт конфлікту: нерівність прав афро-американського і білошкірого населення Америки.

Результат: мітинг під час прибуття президента задля привернення уваги, конфлікт був завершений без участі Елісон через її повернення до свого часу.

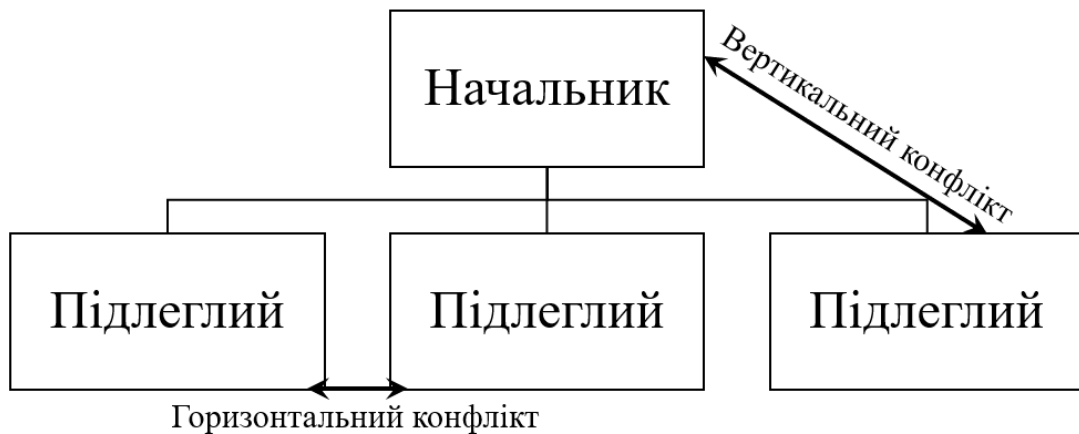


Підрахунок за якісними показниками класифікації за сферою поглядів показав нам, що серед загальної кількості конфліктів (164) в даному серіалі педагогічними є 12, сімейними – 66, соціальними – 86. Не дивлячись на деяке переважання соціальних конфліктів, їх кількісний показник є подібним до сімейного. Однак, педагогічний конфлікт, не дивлячись на його малу концентрацію в досліджуваному телесеріалі, зіграв істотну роль в якості «прабатька» подальших сімейних конфліктів, тому що Реджинальд Гаргрівз був для своїх дітей не стільки батьком, скільки вчителем. Це послужило каталізатором крізь час для виникнення подальших суперечок.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Сімейний	66	40,24%
Педагогічний	12	7,31%
Соціальний	86	52,43%
Всього	164	100%

Отже, зібрана нами статистика та її аналіз дають зрозуміти, що в формуванні сюжетної лінії рівноцінно брали участь 3 виділені типи конфліктів з класифікації за сферою інтересів. Педагогічний тип є джерелом подальших конфліктних ситуацій, які набули статусу сімейних через особливості відносин всередині їх названої сім'ї. Соціальні конфлікти відігравали роль допоміжних, створюючи умови, так званий «фон», для розвитку міжособистісних відносин.

2.2.3. Конфліктні ситуації за напрямком впливу. За напрямком впливу ми розрізняємо два типи конфліктів – вертикальні і горизонтальні. Відрізняються вони об'ємом впливу/влади, що знаходиться у розпорядженні учасників конфліктної ситуації [3, 4].



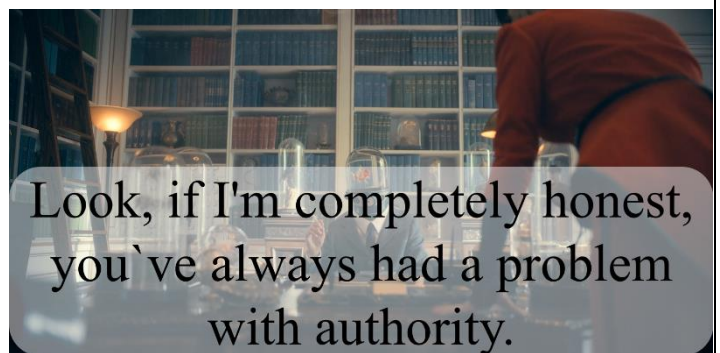
Вертикальний тип конфлікту уособлює ситуацію між учасниками, об'єм влади яких відрізняється. Зазвичай вертикальний конфлікт виникає між представниками різних рівнів організації. Даний тип можна назвати конфліктом начальника-підлеглого. Прикладом може слугувати конфліктна ситуація між Куратором і Ей Джей Кармайклом. Після останньої сутички Куратора, вона була тяжко поранена і ледь не померла, але змогла одужати і повернутися до своєї організації. Однак виявилось, що через неспроможність Куратора запобігти діям Гаргрівзів її понизили в посаді і її колишнє місце голови Комісії зайняв Ей Джей.

Учасники: Куратор, Ей Джей Кармайкл.

Фізичне середовище конфлікту: Комісія Часу, світле охайне приміщення кабінету.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту:

бажання Куратора тримати всю владу в організації у своїх руках та бути у безпеці, нестабільний психологічний



стан Куратора через важке поранення та провал місії.

Соціальне середовище конфлікту: належність обох учасників до Комісії Часу, невпевненість у майбутньому.

Предмет і об'єкт конфлікту: пост начальника з усією його владою.

Результат: усунення супротивника Куратором і становлення нею головою Комісії.

Окрім конфлікту начальника-підлеглого, за напрямком впливу класифікують і горизонтальний конфлікт. У той час, як у вертикальному ситуація відбувається здебільшого у організації між сторонами з різним об'ємом влади, у горизонтальній конфліктній ситуації учасники знаходяться на рівних. За аналогією до попереднього типу, ми можемо називати даний конфлікт як конфлікт підлеглих або рівноправних. Він може відбуватися не тільки на одному рівні організації, але й поза нею між звичайними людьми з рівними правами та обов'язками.

Порівнюючи з вертикальним типом, у досліджуваному телесеріалі переважає горизонтальний конфлікт через малу кількість учасників з більшим об'ємом влади, ніж у інших. Наприклад, конфліктна ситуація між Хейзелом і Ча-Ча. Подані герої являються співробітниками, колегами і рівноправними партнерами вже тривалий час, але поява третьої людини, коханої Хейзела – Агнес, вносить свої корективи у їх відносини. Хейзел залишає свою колегу прикутою до батареї і їде з Агнес до мотелю при пташиному заповіднику.

Учасники: Хейзел, Ча-Ча, у якості третьої сторони Агнес.

Фізичне середовище конфлікту: мотель у Торонто, мотель при пташиному заповіднику, простора світла кімната, наявність інструментів для вбивства Агнес.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання жити з своєю коханою як звичайна пара, бажання насолоджуватися життям без вбивств, а отже тримати дистанцію з Ча-Ча; образа Ча-Ча на партнера, який залишив її заради іншої жінки, тобто зрадив її.



Соціальне середовище конфлікту: належність учасників до Комісії Часу, статус вбивць, невпевненість у майбутньому.

Предмет і об'єкт конфлікту: вільне життя.

Результат: тимчасове припинення конфлікту Куратором з пропозицією відпустити Хейзела і Агнес після виконання ним і Ча-Ча завдання.

Зібрані якісні показники напрямків впливу в конфліктах, що відбулися протягом серіалу, демонструють істотне переважання горизонтального типу над вертикальним. Із суми конфліктів в розмірі 164, горизонтальні складають 122, а вертикальні – 42, що являє собою всього лише 25,6% від загальної кількості.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Вертикальний	42	25,6%
Горизонтальний	122	74,39%
Всього	164	100%

Як підсумок, дана інформація свідчить нам про те, що 74,39% конфліктів відбувалися між рівноправними учасниками. Решта отримала статус вертикального конфлікту через відносини типу «начальник – підлеглий» або особливостей умов, при яких один з учасників займав найбільш вигідну позицію, що ставило його вище інших.

2.2.4. Конфліктні ситуації за ступенем вираженості. Насправді, не всі конфліктні ситуації є прозорими для спостерігачів, не всі виражаються у вигляді сварок, агресивних суперечок, крику і бійок. Саме тому ми поділяємо конфлікти за ступенем вираженості на два типи – експліцитні та імпліцитні.

Для імпліцитної конфліктної ситуації характерна відсутність активних відкритих дій між учасниками, але їх наміри уособлюються у непрямих засобах впливу один на одного [4]. Даний тип конфлікту виникає тільки за умов побоювання іншого учасника та/або недостатніх ресурсів, здібностей для протистояння.

Експліцитний конфлікт набуває саме тих рис, яких не вистачає імпліцитному конфлікту – агресії, сварок, підвищення тону та темпу перебігу конфлікту. Він набирає обертів і протиріччя перестає бути невидимим для оточуючих, тож його вже неможливо не помітити.

Досить часто перебіг конфлікту ділиться на 2 частини, у яких перша – імпліцитний конфлікт, а друга – експліцитний. Це може бути пояснене невпевненістю одного з учасників, його побоюванням суперника або недостатньою кількістю ресурсів. Але з часом дані причини можуть зникнути і підштовхнути учасника до більш рішучих дій – відкритого конфлікту.

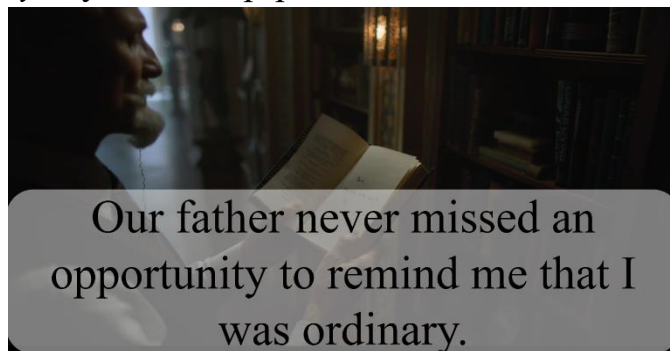
У телесеріалі «The Umbrella Academy» є тривала конфліктна ситуація, що складається з імпліцитної та експліцитної конфліктних частин. Їх можна розглядати як два конфлікти в одному через обставини часу.

Перша частина конфлікту – імпліцитна – відбувається у дитинстві та підлітковому віці Вані, коли більшість не вважала її частиною сім'ї через відсутність у неї здібностей. Дівчина боялася виступати проти батька та братів з сестрами тому, що особливі здібності Вані були приховані і вона про них не пам'ятала. Але потім вона знайшла у собі сили і написала про свою сім'ю книгу, що стало поштовхом до переходу у відкритий конфлікт.

Учасники: Ваня, сім'я Гаргрівз.

Фізичне середовище конфлікту: будинок Гаргрівзів.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання сестер та братів проводити час зі своєю особливою сім'єю, у той час як Ваню, попри її бажання, не допускали до ігор та тренувань через відсутність (як думали всі інші) у неї здібностей. Бажання Вані показати всьому світу, що Академія насправді не така «ідеальна та чудова», як всі думають.



Соціальне середовище конфлікту: належність Вані, її братів та сестер до Академії Амбрела.

Предмет і об'єкт конфлікту: буття Вані як звичайної людини, не частини сім'ї Гаргрівзів.

Результат: написання книги «Extra Ordinary», що стало поштовхом у видозміні конфліктної ситуації.

Друга частина даного конфлікту – експліцитна – відбувається у 2019 році після смерті батька, коли вся сім'я збирається у будівлі Академії Амбрела. Члени сім'ї, хоч і поодаль один від одного після розпаду, прочитали книгу «Extra Ordinary» і якщо хтось нічого не сказав щодо написання даної книги, то Дієго не змовчав. Конфлікт поступово набирив обертів протягом сюжету до моменту, коли Ваню закрили в ізоляторі і вона не вирішила звільнитися та показати яка вона є насправді, спочатку гнівно зруйнувавши дім, у якому виросла її образа, а потім ледь не вбила свою сім'ю під час виступу у філармонії.

Учасники: Ваня, сім'я Гаргрівзів.

Фізичне середовище конфлікту: будинок Гаргрівзів, простора освітлена будівля, темне підвальне приміщення з ізолятором. Міська



філармонія, простора затемнена концертна зала з слухачами, ніч повного місяця.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання Вані бути з сім'єю на рівних не дивлячись на різниці у їх здібностях. Після виявлення здібностей Вані – бажання сім'ї водночас і захиститися від небезпеки, і допомогти Вані опанувати силу. Бажання «Білої скрипки» помститися за нещасливі роки її дитинства.

Соціальне середовище конфлікту: належність Вані, її братів та сестер до Академії Амбрела.

Предмет і об'єкт конфлікту: буття Вані як звичайної людини.

Результат: зруйнований будинок сім'ї Гаргрівз, Ваня без свідомості, настання апокаліпсису та переміщення Номером П'ять сім'ї у минуле.

Виходячи з якісних показників конфліктів, серед загальної їх кількості в досліджуваному телесеріалі є 112 експліцитних і 52 імпліцитних конфліктів. Ми можемо чітко бачити переважання експліцитного характеру конфліктів в даному серіалі:

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Експліцитний	112	68,29
Імпліцитний	52	31,7%
Всього	164	100%

Таким чином, достатньо вагомий розрив між поданими типами класифікації за ступенем вираженості конфліктів не тільки свідчить про відкритий і, навіть, бунтівний характер героїв, а також підтверджує аналіз конфліктних ситуацій за напрямком впливу (2.2.3). Саме при горизонтальному типі конфліктів, у якому конфліктує сторони є рівноправними, учасники не так виражено показують страх відкритої суперечки і програшу через різницю у ресурсах сторін, що є більш характерним до імпліцитного і вертикального типів конфліктів.

2.2.5. Конфліктні ситуації за способом розв'язання. Кожний конфлікт має своє закінчення, яке у різних ситуаціях, в залежності від протікання конфлікту, має свої особливості. Таким чином за способом розв'язання ми можемо поділити конфлікти на антагоністичні та компромісні, ключова відмінність яких у шляхах вирішення проблемної ситуації між учасниками[11, 4].

Антагоністичний конфлікт, який також має другу назву – насильницький, представляє ситуацію з найбільш негативним підсумком. Протиріччя

вирішується через руйнівні дії сторін один проти одного до тих пір, поки з учасників не залишиться тільки одна сторона, або доки всі сторони окрім однієї не відмовляться від участі. Здобуває перемогу у конфліктній ситуації саме той, хто залишився.

Телесеріал «The Umbrella Academy» багатий на насильницькі конфлікти через риси характеру персонажів та їх достатньо негативний досвід відносин. Переважно, їм легше усунути супротивника, аніж домовитись з ним. Прикладом антагоністичного конфлікту може слугувати конфліктна ситуація між найманими вбивцями братами Шведами і Куратором. Після наймання Шведів і невдалих спроб піймати та вбити членів Академії Амбрела, Куратор створювала постановки і розіграла вбивство одного з братів так, немовби це зробили Гаргрівзи. Після нападу Шведів на Елісон і смерті другого брата, останній брат проаналізував ситуацію і здогадався чия насправді провина у смертях його рідних.

Учасники: Аксель, Отто, Оскар, Куратор.

Фізичне середовище конфлікту: ліс біля Далласу, Даллас, будинок Елісон, будинок Сіссі (кохана Вані).

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: наказ вбити сім'ю Гаргрівз, бажання помсти за вбитих родичів. Бажання Куратора посилити жадобу помсти братів Гаргрівзам.

Соціальне середовище конфлікту: буття серед вбивств та наказів, невпевненість у майбутньому.

Належність до Комісії Часу, але до різних ступенів влади.

Предмет і об'єкт конфлікту: постановка, підбурювання та вбивство Отто та Оскара.



Результат: Аксель аналізує все, що відбувається у останній час, і вбиває Куратора, яка винна у смертях його братів.

Протилежним за значенням до антагоністичного-насильницького конфлікту є компромісний конфлікт, інша назва якого – ненасильницький [2, 4]. Центральним у даному типі конфлікту є вирішення протиріччя не через усунення суперника, а через укладення домовленості з ним.

Концентрація ненасильницьких конфліктів у досліджуваному телесеріалі нижча, і конфлікти даного типу здебільшого стосуються порятунку Гаргрівзами їх сім'ї або світу. Прикладом компромісного конфлікту являється протиріччя між П'ятим та Лютером. Коли Номер П'ять обчислив ймовірність тих чи інших людей бути причиною апокаліпсису і окреслив декілька людей для їх фізичного усунення, Лютер виказав свою незадоволеність цим рішенням і спровокував конфлікт. У той час як П'ятий тримав у руках гвинтівку, з якої мав намір усунути небезпеку, Номер Один тримав, з наміром викинути у вікно, Долорес – манекен, з яким П'ятий провів роки після подорожі у часі у апокаліпсис.

Учасники: Номер П'ять, Лютер.

Фізичне середовище конфлікту: стара кімната П'ятого, стіни у формулах та обчисленнях, старі меблі, третій поверх.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання Номеру П'ять зупинити апокаліпсис. Намір Лютера не дати П'ятому знову вбивати людей навіть якщо вони загроза. Бажання братів зупинити один одного.



Соціальне середовище конфлікту: буття братами, невпевненість у майбутньому.

Предмет і об'єкт конфлікту: вбивство людини-загрози, через яку може статися апокаліпсис.

Результат: знаходження компромісу – П'ятий віддає зброю, а Лютер віддає йому Долорес.

Результат підрахунку антагоністичних і компромісних конфліктів в телесеріалі дає нам зрозуміти, що насильницькі конфлікти істотно переважають. З 100% конфліктів, антагоністичні складають 65,24%, в той час як компромісне розв'язання – лише 34,75%.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Антагоністичний	107	65,24%
Компромісний	57	34,75%
Всього	164	100%

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що герої досліджуваного телесеріалу більше підпорядковані впливу минулого негативного сімейного і соціального досвіду, ніж бажанням отримати новий позитивний, вирішуючи конфліктні ситуації без шкоди для інших сторін. Проте, 34,75% компромісних конфліктів також свідчать і про те, що з часом новий досвід відносин також проявив себе і з позитивної сторони.

2.2.6. Конфліктні ситуації за часом розвитку. Час розвитку кожної конфліктної ситуації відрізняється, тим самим розподіляючи всі конфлікти на два типи: тривалий і швидкоплинний [3]. Більшість важливих для сюжету конфліктів у «The Umbrella Academy» відбуваються протягом всього телесеріалу і життів його героїв, тож чільне місце за часом розвитку у ньому займає тривалий конфлікт.

За часом розвитку тривалий конфлікт, у порівнянні з швидкоплинним, більший. Він насичений конфліктними ситуаціями, які переривалися тільки для того, щоб їх учасники знову зустрілися в конфлікті, знову і знову. Варто зазначити, що тривалому конфлікту може бути притаманна хронічність, тобто

стан невирішеності та напруги між учасниками тривалого конфлікту набуває хронічної недовіри і призводить до того, що учасники не можуть дійти згоди.

Тривалий конфлікт може нараховувати велику кількість конфліктних ситуацій. Прикладом може слугувати конфлікт між Дієго і Ейдорою Петч. Раніше вони навчалися разом у поліцейській академії і були парою, але після того, як Дієго покинув Академію, вони розійшлися. Не зважаючи на те, що Дієго не є поліцейським і не може затримувати порушників правопорядку, він все одно перехоплює виклики через куплену рацію і допомагає людям або приховано веде розслідування. Подібні випадки постійно викликають у Ейдори занепокоєння та злість. Даний конфлікт триває з моменту покинення Дієго поліцейської академії до вбивства Ейдори Петч найманцями Ча-Ча і Хейзелом.

<p><i>Учасники:</i> Дієго, Ейдора Петч.</p>	
<p><i>Фізичне середовище конфлікту:</i> місця злочинів, поліцейська дільниця, мотель.</p>	
<p><i>Суспільно-психологічне середовище конфлікту:</i> бажання Дієго бути справжнім супергероєм і рятувати життя інших людей, особливо там, де законно поліція нічого не може зробити. Хвилювання Петч за безпеку друга та злість через його самовпевненість і несерйозність.</p>	
<p><i>Соціальне середовище конфлікту:</i> належність до поліції Ейдори, неналежність Дієго до органів правопорядку.</p>	
<p><i>Предмет і об'єкт конфлікту:</i> втручання Дієго у справи поліції.</p>	
<p><i>Результат:</i> обіцянки, що Номер Два буде намагатися не ризикувати. Тривалий конфлікт закінчився вбивством Петч найманцями.</p>	

Швидкоплинні конфлікти займають у досліджуваному телесеріалі окрему нішу. У той час як тривалі конфлікти впливають на сюжет більше своїм існуванням та окремими конфліктними ситуаціями з них, кожний швидкоплинний конфлікт «The Umbrella Academy» самим своїм виникненням

порушує певну проблему, що так чи інакше може вплинути на розвиток сюжетної лінії. Даний тип конфлікту не триває довго. Наприклад, швидкоплинний конфлікт між Елісон і Реймондом Честнат, її чоловіком у 1960-тих роках Далласу. Під час мітингу афроамериканців Елісон використала свої особливі здібності задля врятування коханого, але Реймонд вирішив, що вона заслана до їх групи і тільки тому через її слова від нього відійшли.

Учасники: Елісон, Реймонд Честнат.

Фізичне середовище конфлікту: будинок Честнатів, перукарня, кафе, вхід до якого «тільки для білих». Вечір, метушня на вулиці, вся вулиця біля кафе в сльозогінному газі, миготіння і приголомшуючий звук поліцейської сирени.

Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання продовжувати боротьбу за права та свободи афроамериканського населення.



Соціальне середовище конфлікту: належність Честнатів до афроамериканців і до групи боротьби проти расизму. Невпевненість у власній безпеці, у безпеці афроамериканців, права яких Реймонд відстоював разом з Елісон.

Предмет і об'єкт конфлікту: застосування Елісон її здібностей.

Результат: компромісне вирішення конфлікту завдяки поясненню і демонстрації Елісон її здібностей.

Підрахунок за якісними показниками класифікації за часом розвитку показав нам, що серед загальної кількості конфліктів у «The Umbrella Academy» тривалими є 12, і 147 – швидкоплинними. Подібна різниця в кількості пояснюється структурою і сюжетом досліджуваного серіалу.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Тривалий	17	10,36%
Швидкоплинний	147	89,63%
Всього	164	100%

Таким чином, ми можемо сказати, що тривалі конфлікти складають підґрунтя та основу сюжетної лінії «The Umbrella Academy», а швидкоплинні оточують їх, сприяючи розвитку відносин персонажів телесеріалу. Наявність великої кількості швидкоплинних конфліктів насичує сюжет суперечками, які впливають на учасників як позитивно, так і негативно, формуючи сюжет.

2.2.7. Конфліктні ситуації за комунікативно-прагматичною спрямованістю. Процес перебігання конфліктних ситуацій та їх вплив на діяльність учасників істотно позначається на розв'язанні конфлікту. Тож досить важливо розрізняти конфлікти за їх комунікативно-прагматичною спрямованістю. Вони можуть бути конструктивними і деструктивними [6].

Конструктивні конфлікти представляють собою ситуації, що сприяють налагодженню відносин між учасниками через прийняття обґрунтованих рішень і позитивне розв'язання суперечки. Конструктивні конфлікти також називають функціональними, завдяки спроможності учасників функціонувати далі разом. Сторони відчують себе причетними до вирішення проблем, оволодівають комунікативними навичками та навичками ефективної співпраці під час вирішення складних питань, а відносини між ними істотно покращуються.

Прикладом у досліджуваному телесеріалі може слугувати конфліктна ситуація між Еліотом і Номером П'ять. Протягом декількох років у певному провулку Далласу з'являлися члени сім'ї Гаргрівз. Кожного разу їх появу помічав Еліот, що жив у будинку, біля якого і з'являлися Гаргрівзи. Коли з'явився П'ятий, Еліот так само помітив його, як і інших, але і хлопець побачив хитання занавісок у вікні. Після появи Номеру П'ять посеред кімнати Еліота між ними виникнув конфлікт. Чоловік вважав хлопчика інопланетянином, як і людей,

що до цього з'явилися у провулку, але П'ятий все пояснив і конфлікт було вичерпано.

Учасники: Еліот, Номер П'ять.

Фізичне середовище конфлікту: будинок Еліота, який за сумісництвом раніше був його магазином телевізорів. Для того часу гарно освітлений і обладнаний.



Суспільно-психологічне середовище конфлікту: побоювання здібностей, природа яких невідома людству. Бажання знайти свою сім'ю і очевидців їх появи у 1960-х роках.

Соціальне середовище конфлікту: страх людей перед змовами, військовими діями і невідомими силами. Невпевненість у майбутньому після війни.

Предмет і об'єкт конфлікту: наявність людей з особливими здібностями.

Результат: пояснення П'ятим його здібностей та звернення до Еліота про допомогу у пошуку братів та сестер.

Деструктивний конфлікт, також названий нефункціональним, є абсолютною протилежністю до конструктивного. У порівнянні з конструктивним типом конфлікту, деструктивному типу притаманно запобігання прийняттю правильних обґрунтованих рішень, ефективній взаємодії між учасниками конфлікту та, взагалі, покращенню стосунків. Сторони вважають лише свою позицію правильною і не будуть обдумувати іншу, робити поступки задля улагодження конфліктної ситуації. До того ж учасники даного типу конфлікту намагаються відсторонитися один від одного або зовсім припинити контактувати.

Прикладом даного типу конфлікту може слугувати суперечність між Карлом Купером і Ванею. Ваня, закохана у Сісі, дружину Карла, хоче покращити життя жінки та Харлана, її сина з особливими потребами. Дізнавшись про таємні стосунки жінок, Карл, впевнений у своїх силах, владі та зв'язках, просить Ваню відвезти його до друга. Після їх приїзду він погрожує Вані тим, що він віддасть Харлана до спеціального закладу для дітей з особливими потребами, а з Сісі вони більше ніколи не побачаться. Якщо Ваня не зникне з будинку Куперів та міста, він призведе загрози в дію.

Учасники: Карл Купер, Ваня.

Фізичне середовище конфлікту: територія біля будинку знайомого Карла, хмарна погода.



Суспільно-психологічне середовище конфлікту: бажання Вані піклуватися про кохану та її сина, захистити їх від небезпеки, бути поряд з ними все життя.

Соціальне середовище конфлікту: належність Вані до обдарованих. Негативне відношення до кохання між двома жінками. Невпевненість у власному майбутньому та майбутньому маленької сім'ї Вані.

Предмет і об'єкт конфлікту: кохання Вані і Сісі.

Результат: Ваня, Харлан та Сісі збираються та намагаються втекти з міста.

Кількісний підрахунок конфліктів за ключовими ознаками в класифікації по комунікативно-прагматичному напрямку в «The Umbrella Academy» показав нам наскільки велика різниця між деструктивними і конструктивними конфліктами. З 164 конфліктів лише 25,6% є конструктивними, в той час як решту – 74,39% займають деструктивні.

Тип конфлікту	Кількість конфліктів	% конфліктів
Конструктивний	42	25,6%

Деструктивний	122	74,39%
Всього	164	100%

Отже, переважання деструктивної спрямованості в конфліктах говорить нам про руйнівну силу суперечок, що впливає не тільки на учасників конфліктних ситуацій і їх подальшу взаємодію, але і на все суспільство, соціальними одиницями якого і є сторони. Подібне переважання деструктивності у відносинах у результаті призводить до негативних змін в суспільно-психологічному та соціальному середовищі і породжує ще більше конфліктів.

Висновки до розділу 2

Конфлікти за своєю природою мають певні спільні риси, які можуть бути представлені в якості «скелета». У нашому випадку, він виступає у вигляді концептуальної моделі конфлікту, що включає в себе всі загальні структурні елементи: учасники, фізичне, суспільно-психологічне, соціальне середовища конфлікту, предмет і об'єкт конфлікту, результат.

Проведення кількісного підрахунку допомогло виявити 164 конфлікти. Завдяки подальшому якісному аналізу за відповідними критеріями було з'ясовано, що конфліктів в класифікаціях за:

- складом та кількістю учасників: міжособистісні – 124, особистісно-групові – 24, між-групові – 11, внутрішньо-особистісні – 5;
- сферою поглядів: соціальні – 86, сімейні – 66, педагогічні – 12;
- напрямком впливу: горизонтальні – 122, вертикальні – 42;
- ступенем вираженості: експліцитні – 112, імпліцитні – 52;
- способом розв'язання: антагоністичні – 107, компромісні – 57;
- швидкоплинні – 147, тривалі – 17;
- комунікативно-прагматичною спрямованістю: деструктивні – 122, конструктивні – 42.

Проаналізувавши 2 сезони досліджуваного телесеріалу, що загалом складають 20 серій, ми зробили висновок про суттєвий вплив на події з боку двох часових потоків: 2019 і 1960-их років. Особливості часів, що так сильно розрізняються, вплинули не тільки на соціальне середовище і предмети конфліктних ситуацій, а й на їх мовну репрезентацію, завдяки чому конфлікти і стали «видимими».

РОЗДІЛ 3. МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ МІЖОСОБИСТІСНИХ КОНФЛІКТІВ

3.1. Лексичні засоби на позначення міжособистісних конфліктів.

При дослідженні мовного спілкування часто розглядаються шляхи створення мовного комфорту для учасників, різні способи і методи, які дозволять досягти ефективною, гармонійною і успішною розмови. Проте, є й інша сторона – конфліктні ситуації, в яких мовний комфорт не може бути досягнутий. Ключем до розуміння конфліктних ситуацій можуть служити лексичні, граматичні та стилістичні мовні засоби [15].

Дослідження конфліктних ситуацій на лексичному рівні свідчать про те, що лексико-семантичні показники мовного конфлікту зустрічаються досить часто. Ці показники можуть мати форму багатозначних лексем і омонімів. Їх вживання в недостатньо розгорнутому контексті стає конфліктогенним чинником в розвитку мовного конфлікту. Варто звернути увагу, що подібні характеристики є притаманними лексиці з негативним трактуванням та її висвітленням у певних ситуаціях [18, 20, 30].

Лексичні засоби можуть бути представлені іменниками, прикметниками, дієсловами, тощо. Ми розглянули їх та проаналізували відповідно до згаданих характеристик.

3.1.1. Іменник. Іменник – це самостійна частина мови, яка означає предмет і відповідає на питання «хто?» «що?». Лексичні засоби іменникового рівня були представлені іменниками на позначення зневаги, агресії, негативної оцінки, тощо.

Сімейний конфлікт між Патріком та Елісон. У якості підсумку їх розмови Елісон зазначає наступне:

*«Patrick filed for **divorce** 8 months ago».*

Особливого значення у цьому реченні набуває лексема «*divorce*». *Divorce* (розлучення) – *the legal dissolution of a marriage by a court or other competent body. A legal decree dissolving a marriage* [48]. Ключова сема лексеми ‘*divorce*’ – ‘*disruption*’, яка позначає розкол. Семантика лексеми «*divorce*» з її ключовою семою «*disruption*» свідчать про розкол у відносинах учасників конфлікту, підсумком якого став шлюботорозлучний процес. Таким чином, ми можемо стверджувати, що ситуація, про яку йде мова, є конфліктною.

Педагогічний конфлікт між Реджинальдом Гаргрівзом і Ванею, що стався через супротив дівчини у оволодінні силою, супроводжувався фразою:

«*Number Seven! Your insolence is unacceptable!*».

Лексема «*insolence*» має значення: *Insolence – rude and disrespectful behaviour* [48]. Ключова сема лексеми ‘*impertinence*’ – нахабство, зневага. Вживання лексеми «*insolence*» Реджинальдом Гаргрівзом свідчить про незадоволеність поведінкою його підопічної. Окрім того, в даній ситуації лексема ‘*insolence*’ є конфліктогенною, про що свідчить спровокований цим зауваженням сплеск сили Вані.

У міжособистісній конфліктній ситуації Ваня – Леонард, чоловік навмисно провокує Ваню, використовуючи підбурюючі слова, які у рамках сюжету мають забарвлення образи для героїні:

«*Ordinary. Ordinary. Pathetic. Nothing!*».

У даному виразі нашу увагу привернула лексема ‘*nothing*’. *Nothing* (нисте місце) – *having no prospect of progress; of no value* [48]. Ключова сема лексеми ‘*nothing*’ – *incitement*, зневага. Використання Леонардом поданої лексеми задля позначення зневаги до Вані свідчить про його принизливе ставлення до героїні та намір образити її. Лексема ‘*Nothing*’ проявляє конфліктогенність наряду з лексемами-прикметниками ‘*ordinary*’ і ‘*pathetic*’, що були розглянуті (3.1.3).

Поразка Дієго та П’ятого при сутичці з Реджинальдом мала серед наслідків як поранення Номера Два, так і конфлікт між П’ятим і Лайлою:

«*So much hostility in such a tiny package*»

Лексичне значення *'hostility'* (ворожість) визначається як *hostile behavior; unfriendliness or opposition. Acts of warfare* [48]. Ключова сема *'hostility'* – *'distaste'*, неприязнь. Використання даної лексеми дозволяє нам зрозуміти прозорість неприязних емоцій П'ятого в бік Лайли. Окрім того, *'hostility'*, при відкритому для супротивника використанні у мовленні, носить ознаку конфліктогенності, тобто посилює конфлікт.

Сімейний конфлікт героїв П'ятий та Ваня відбувався після переслідування дівчини найманцями:

«Look, you can either stay here and wait for the IKEA mafia to come back to kill you, or you can come with me»

Лексичне значення лексеми *'mafia'* (мафія) – *an organized international body of criminals, operating originally in Sicily and now especially in Italy and the US and having a complex and ruthless behavioural code. Any organized group of criminals resembling the Mafia in its way of operating. A group regarded as exerting a hidden sinister influence* [48]. Ключова сема *'mafia'* – *'crime'*, злочиння. Семантика лексеми *'mafia'* з її ключовою семою *'crime'* свідчать про наявність кримінальних угруповань та конфліктний зв'язок з ними, позначений лексемою-дієсловом *'to kill'*.

Проаналізувавши іменниковий масив ключових сем, які містяться у лексемах, ми можемо класифікувати їх як семи на позначення: фізичного, психологічного та соціального деструктивного впливу. До сем іменникового рівня соціального деструктивного впливу ми відносимо ті, які вказують на розторгнення та порушення норм соціальних відносин (*disruption*). Серед сем іменникового рівня на позначення психологічно деструктивного впливу ми виділяємо ті, які вказують на зневагу до особистості (*impertinence*), її приниження та провокування (*incitement*). До сем іменникового рівня фізичного деструктивного впливу ми відносимо ті, які вказують на зв'язок з кримінальними подіями (*crime*) або наміром вчинення злочину (*distaste*).

3.1.2. Дієслово. Дієслово – це самостійна частина мови, що вказує на дію або стан предмета і відповідає на питання «*що робити?*», «*що зробити?*». Дієслово позначає процеси мислення, мовлення, фізичні дії, переміщення у просторі, сприйняття органами чуття, бажання, ставлення особи до когось/чогось, зміни та стани, у яких може перебувати особа чи предмет.

Переслідування Вані Шведами тимчасово закінчилося. Під час зустрічі з П'ятим вона акцентує увагу на даному конфлікті:

«*Wh.. Why are they trying to **kill** me?*»

Дієслівна лексема 'kill' (*вбивати*) трактується як *cause the death of (a person, animal, or other living thing). Get rid of or destroy completely, especially in large numbers. Put an end to or cause the failure or defeat of (something)* [48]. Ключова сема лексеми 'kill' – 'liquidate', ліквідувати. Семантика лексеми 'kill' з її ключовою семою 'liquidate' свідчать про наміри однієї з сторін конфлікту фізично ліквідувати другу.

Соціальний конфлікт між Реєм і поліцією, проявом якого був арешт чоловіка Елісон, був наслідком попереднього конфлікту між групами афроамериканського та білошкірого населення. Пізніше Елісон згадує це у розмові:

«*And then Ray got **arrested** on some bullshit charge, and...*»

Лексичне значення лексеми 'arrest' (*арешт*) – *seize (someone) by legal authority and take them into custody. Stop or check (progress or a process)* [48]. Ключова сема 'arrest' – 'detention', затримання. Семантика використаної Елісон лексеми 'arrest' вказує на намір поліції фізично усунути чоловіка від конфлікту, тимчасово його призупинивши.

Конфлікт соціального типу між афро-американцями та білошкірим населенням продовжився. Під час голосування про мітинг, Елісон підштовхує до позитивного рішення групу, пригадуючи конфліктні відносини:

«*And to show the police that we will not be **bullied** into submission*»

Нашу увагу привернула дієслівна лексема 'bully'. 'Bully' – *seek to harm, intimidate, or coerce (someone perceived as vulnerable)* [48]. Ключова сема лексеми

‘bully’ – ‘intimidate’, залякувати. Використання Елісон подібного формулювання свідчить про досить тривалий психологічний деструктивний вплив з боку поліції.

Конфліктна ситуація між Дієго та Реджинальдом закінчилася серйозним пораненням Номеру Два. Пізніше, при розмові з Лайлою, Дієго характеризує дану ситуацію як процес нападу:

«*That`s why he **attacked** ma last night*»

У трактуванні лексеми ‘attack’ ми послуговуємося значенням *to take aggressive military action against (a place or enemy forces) with weapons or armed force. Criticize or oppose fiercely and publicly. Begin to deal with (a problem or task) in a determined and vigorous way* [48]. Ключова сема лексеми ‘attack’ – ‘assail’, напад. Таким чином, Дієго позиціонує дану конфліктну ситуацію як навмисне нанесення йому Реджинальдом поранень з певним наміром – усунути чоловіка.

Протягом мітингу у кафе, опозиція руху боротьби за права афро-американського населення постійно вигукувала:

«***Get out!** Get out! Get out!*»

Фразова дієслівна лексема ‘get out’ (*забиратися, йти геть*) має значення *to leave a place of confinement; escape* [48]. Ключова сема лексеми ‘get out’ – ‘leave’, залишати. Семантика лексеми ‘get out’ з її ключовою семою ‘leave’ свідчать про напруженість у відносинах учасників конфлікту, через яку одна з сторін наполягає на усуненні іншої сторони з місця перебігання конфліктної ситуації.

Проаналізувавши дієслівний масив ключових сем, які містяться у лексемах, ми можемо класифікувати їх як семи на позначення: фізичного, психологічного та соціального деструктивного впливу. До сем дієслівного рівня соціального деструктивного впливу ми відносимо ті, які вказують на процес порушення норм соціальних відносин (*leave*). Серед сем дієслівного рівня на позначення психологічно деструктивного впливу ми виділяємо ті, що вказують на процес негативного впливу на особистість (*intimidate*). До сем дієслівного рівня фізичного деструктивного впливу ми відносимо ті, які позначають процес

насильницької зміни стану особистості (*detention, assail*) або намір скоєння злочину (*liquidate*).

3.1.3. Прикметник. Прикметник – це самостійна частина мови, що позначає ознаку предмету: запах, колір, вік, розмір, якість, матеріал, приналежність, простір, час, внутрішні властивості, зовнішні прикмети та відношення до місця. Відповідає на питання «який?», «чий?».

У міжособистісній конфліктній ситуації Ваня – Леонард, чоловік навмисно провокує Ваню, використовуючи підбурюючі слова, які у рамках сюжету мають забарвлення образи для героїні:

«**Ordinary. Ordinary. Pathetic. Nothing!**».

‘*Ordinary*’ (звичайний) – *with no special or distinctive features; normal. Not interesting or exceptional; commonplace. Having no special ability, quality, or purpose. Not particularly good; not better than average* [48]. Ключова сема лексеми ‘*ordinary*’ – ‘*incitement*’, підбурювання. Другою важливою прикметниковою лексемою цієї конфліктної ситуації є лексема ‘*pathetic*’. *Pathetic* (жалюгідний) – *arousing pity, especially through vulnerability or sadness. Miserably inadequate; of very low standard* [48]. Ключова сема лексеми ‘*pathetic*’ – ‘*incitement*’, підбурювання. Семантика лексем ‘*ordinary*’ і ‘*pathetic*’ з поєднуючою їх семою ‘*incitement*’ вказують на негативну якість психологічного впливу Леонарда, що направлений на його колишню дівчину, тим самим провокуючи деструктивізм та подальше розгорнення і нагнітання конфліктної атмосфери. Це свідчить про конфліктогенність поданих лексем.

Після сутички з батьком, Реджинальдом, Дієго хоче повернутися та помститися йому, але Лайла зупиняє його. Вона акцентує увагу на тому, що саме вона врятувала його життя:

«*I saved your stupid life*»

‘*Stupid*’ (дурний) – *having or showing a great lack of intelligence or common sense* [48]. Ключова сема лексеми ‘*stupid*’ – ‘*foolish*’, безглуздий. Семантика

прикметникової лексеми *'stupid'* з його семою *'foolish'* свідчать не стільки про внутрішні властивості Дієго, скільки про безглуздість та небезпечність його дій.

Повернувшись до будинку Еліота, П'ятий бачить, як Лайла обробляє серйозне поранення Дієго. Не дивлячись на важливість цієї «операції», Номер П'ять саркастично зазначає:

*«Oh, he is not **dead**»*

'Dead' (мертвий) – *no longer alive. Devoid of living things* [48]. Ключова сема лексеми *'dead'* – *'death'*, смерть. Використання П'ятим лексеми *'dead'* з її семою *'death'* у даній конфліктній ситуації свідчить про відкриту недовіру до намірів Лайли допомогти. На основі цього ми можемо сказати, що подана лексема є конфліктогенною.

Перші спроби Лайли зупинити Дієго від безглузких дій не допомогли, тож вона фізично змушує лягти його у ліжку. Номер Два виказує своє незадоволення:

*«What is **wrong** with you?»*

Прикметникова лексема *'wrong'* (не так) позначає *not correct or true; incorrect. Unsuitable or undesirable. Unjust, dishonest, or immoral* [48]. Ключовою семою лексеми *'wrong'* є *'incorrect'*, неправильний. Семантика лексеми *'wrong'* з її семою *'incorrect'* вказують на сумнів Дієго у внутрішніх властивостях Лайли, тобто у адекватності її суджень.

Проаналізувавши склад ключових сем, які містяться у прикметникових лексемах, ми можемо класифікувати їх як семи на позначення: негативних рис характеру, фізіологічних та інтелектуальних властивостей. До сем прикметникового рівня на позначення негативних рис характеру ми відносимо семи *'incorrect'* і *'incitement'*. До сем прикметникового рівня на позначення негативних фізіологічних властивостей ми відносимо сему *'death'*. До сем прикметникового рівня на позначення негативних інтелектуальних властивостей ми відносимо сему *'stupid'*.

3.2. Стилiстичнi засоби на позначення мiжособистiсних конфлiктiв

У рамках теледискурсу слово є не тiльки носiєм iнформацiї, але й засобом естетичного впливу на глядачiв через створення художнiх образiв. Задля бiльшi вiдчутного впливу використовуються яскравi образи та процеси взаємодiї, близькi до глядачiв, що ще бiльше посилює враження та захопленiсть переглядом телесерiалу. У втiленнi та насиченнi образiв з їх взаємодiєю значну роль вiдiграють стилiстичнi засоби.

Не маючи свого мовного матерiалу, стилiстика використовує матерiали лексикологiї, граматики та фонетики. Цим вона порушує питання та факти лексикологiї й граматики, якi iнодi не можна правильно зрозумiти виходячи лише з лексичного значення лексем та їх положення у реченнi. Особливого значення це набуває у трактуваннi виразiв у конфлiктних ситуацiях [21].

Стилiстичнi засоби на позначення мiжособистiсних конфлiктiв у американському телесерiалi «The Umbrella Academy» ми визначаємо згiдно до типу аналізованого матерiалу: стилiстична лексикологiя, стилiстична семасiологiя та стилiстика синтаксису. Ми розглянули їх та проаналiзували вiдповiдно до згаданих характеристик.

3.2.1. Стилiстична лексикологiя. Загалом усi вживанi у мовi лексеми можна розподiлити на нейтральну загальноживану та стилiстично забарвлену лексику. У контекстi розгортання конфлiктної ситуацiї найбільшого значення для нашого дослідження набуває саме стилiстично забарвлена лексика, що може бути представлена абстрактними та професiйними поняттями, неформальними зверненнями, агнонiмами, словами-термiнами, варваризмами, екзотизмами, урочистими, поетичними словами, словами для вираження презирливої оцiнки та лайливими словами. Однак у конфлiктних ситуацiях особливого значення набувають агнонiми, лайливі слова, вульгаризми та слова на позначення негативної оцiнки.

Прикладом ситуації з використанням неформального звернення є грабунок банку, який був зупинений членами Академії Амбрела. Елісон наказала одному з грабіжників зробити постріл у його друга. Коли той слухняно навів пістолета на друга, той звернувся до нього:

«*Hey, dude!*»

Dude – a man; a guy (often as a form of address) [48]. Семантика лексеми ‘*dude*’ вказує на її використання у якості неформального звернення до напарника протягом конфлікту групи грабіжників та Академії Амбрела.

Зустріч Елісон і Лютера після довгої розлуки, вони обмінюються новинами і Номер Один дізнається про конфлікт сестри з її чоловіком – Патрік подав на розлучення. Після запитання про доньку та інформації, що Патрік отримав право на опіку над Клер, Лютер не стримує свої емоції:

«- *He got custody.*

- *Shit*»

Shit – faeces. Something worthless; rubbish; nonsense. Unpleasant experiences or treatment [48]. Семантика лексеми вульгаризму ‘*shit*’ та її емоційне забарвлення свідчать про негативний емоційний стан Лютера та його відношення до ситуації, у якій його улюблена сестра змушена триматись осторонь від життя своєї доньки через конфлікт з її колишнім чоловіком. Даний факт наявності конфлікту сприяє підвищенню ворожості Номера Один до Патріка та утворенню з його боку пасивного конфлікту.

Запобігання грабунку банку з сторони учнів Академії продовжується. Користуючись власними здібностями щодо маніпуляції металевими предметами, Дієго відмічає наявність у грабіжників зброї іншого характеру:

«*Guns are for sissies. Real men throw knives*»

Sissy (pl. *sissies*) – a weak, soft, or timid person, or a boy or man viewed as being overly interested in things traditionally associated with women [48]. Семантика лексеми ‘*sissy*’ вказує на негативну оцінку грабіжників та їх бойового спорядження з боку Дієго.

Після повернення П'ятого до свого часу, він ділиться подіями, що сталися з ним доки він подорожував у просторі й часі. На агресивні запитання Лютера яким чином йому взагалі вдалося повернутися Номер П'ять відповідає:

*«In the end, I had to project my consciousness forward into a suspended **quantum state** version of myself that exists across every possible instance of time»*

Quantum state – a state of a quantized system which is described by a set of quantum numbers [48]. Семантика словосполучення '*quantum state*' свідчить про достатню обізнаність Номеру П'ять в області фізики. Таким чином, '*quantum state*' є стилістичною лексемою на позначення професійного поняття з конфліктогенною складовою, що має вплив на розвиток конфлікту між П'ятим та сім'єю.

З'ясувавши хто є насправді загрозою людству, П'ятий повідомляє дану інформацію членам сім'ї. Перебуваючи у пасивному конфлікті до цього, Елісон підштовхує братів до більш активних дій у вирішенні їх та всесвітньої проблеми:

*«Let`s get this **bastard**»*

Bastard – an unpleasant or despicable person. A person of a specified kind. A person born of parents not married to each other [48]. Семантика лексеми '*bastard*' вказує на негативне ставлення Елісон до супротивника їх сім'ї, що виражається у використанні лексеми на позначення негативної оцінки іншої сторони конфліктної ситуації.

Знерухомівши свою напарницю, Хейзел намагається пояснити причини свого вчинку та майбутньої втечі, на що Ча-Ча різко відповідає:

*«You think I ain`t know about you and your dried-up doughnut **whore**?»*

Whore – a prostitute. A person who is willing to do anything to get a particular thing. A woman who has many casual sexual encounters or relationships [48]. Семантика лексеми '*whore*' вказує на неприховане негативне відношення Ча-Ча до коханої жінки Хейзела, яку вона після стількох років роботи у парі з чоловіком не може представити поряд з ним. Лексема '*whore*' у поданій конфліктній ситуації позначає негативну оцінку «конкурентки» з боку героя Ча-Ча.

3.2.2. Стилiстична семасiологiя. Порiвняно iз стилiстичною лексикологiєю, яка розглядає лексеми у розрiзi функцiонального стилю тексту, стилiстична семасiологiя вивчає стилiстичнi функцiї змiни лексичного значення слiв i словосполучень, та стилiстичний результат рiзних за своєю формою зрушень їх предметної вiднесеностi. Подiбнi зрушення призводять до виникнення нових предметно-логiчних значень iз можливістю їх подальшого використання серед експресивних засобiв мовлення. До стилiстично-семасiологiчних засобiв вираження конфлiктних ситуацiй ми можемо вiднести порiвняння, метафору, епiтети, антономазiю, метонiмiю, персонiфiкацiю, гiперболу, лiтоту, iронiю, сарказм [32, 19, 15].

Пiсля поразки у битвi з Реджинальдом Гаргрiвзом, П'ятий з недовiрою спостерiгає за процесом лiкування брата Лайлою. Не стримуючи пiдозру, вiн зi злiстю коментує дiї дiвчини, на що вона вiдповiдає:

*«So much hostility in such a tiny **package**»*

Package – an object or group of objects wrapped in paper or packed in a box [48]. Семантика лексеми '*package*' вказує на стилiстичну змiну її лексичного значення, зокрема метафоризацiю, адже вона була використана у переносному значеннi, в основi якого – порiвняння П'ятого з предметом, базоване на їх спiльнiй ознацi – невеликий розмiр та мiсткiсть.

Пiд кiнець процесу звiльнення заручникiв у банку та усунення грабiжникiв, П'ятий розкриває конфлiктну ситуацiю з одним iз грабiжникiв. Пiдмiнивши пiстолет в його руках на степлер, Номер П'ять коментує смiшнi погрози чоловiка канцелярським пристроєм:

*«Ooh! That`s one **badass stapler**»*

Badass – tough, uncompromising, or intimidating. Impressive; excellent [48]. *Stapler* – a device for fastening together sheets of paper with a staple or staples [48]. Семантика лексем '*badass stapler*' свiдчить про їх використання у насмiшцi негативного спрямування, яка вказує на невдалий вибiр предмету погрози та глузування з грабiжника. За характерними ознаками стилiстичної семасiологiї, даний приклад ми вiдносимо до сарказму.

Спостерігаючи за грабунком разом із батьком, Ваня цікавиться причинами того, чому їй не можна приєднатися до «гри»:

«Why can't I go **play** with the others?»

Play – engage in activity for enjoyment and recreation rather than a serious or practical purpose. Take part in (a sport) [48]. Семантика лексеми ‘play’ та її використання у поданій конфліктній ситуації свідчать про те, що лексема була використана у переносному значенні, адже «інші» не грали, а тренувалися, билися. Умови використання за спільною ознакою свідчать про метафоризацію.

Під час появи розриву простору та часу, коли мав повернутися П’ятий, Лютер припустив декілька варіантів того, що відбувається. Роздратований попередніми подіями Дієго вступає в суперечку:

«*Pretty big difference there, **Paul Bunyan***»

Paul Bunyan – is a giant lumberjack and folk hero in American and Canadian folklore. His exploits revolve around the tall tales of his superhuman labors [48]. Семантика лексеми ‘Paul Bunyan’ вказує на стилістичну зміну її лексичного значення – метафоризацію, адже вона була використана у переносному значенні, в основі якого порівняння Лютера з героєм американського фольклору, базоване на їх спільній ознаці – величині та силі.

Внутрішньоособистісний конфлікт Клауса відбувається унаслідок церемонії захоронення батька, коли вся сім’я після бійки Дієго та Лютера розійшлася. Повертаючись до будинку сім’ї, він сподівався на позитивні зміни, але бачить, що все залишилось таким самим:

«*It's just like **old times***»

Old time – relating to or characteristic of the past; long-standing [48]. Використання поданого словосполучення у зв’язку з ‘like’ свідчить про порівняння героєм подій минулого та теперішнього часу. Прийменник ‘like’ вказує на процес порівняння у реченні, тож за даною ознакою це стилістичний засіб порівняння.

3.2.3. Стилiстичний синтаксис. У загальному розумiннi синтаксис є роздiлом граматики, предметом вивчення якого є правила поєднання слiв у речення. Розглядаючи синтаксис у рамках стилiстики, ми акцентуємо увагу на вивченнi стилiстичних засобiв на рiвнi речення. Стилiстика синтаксису являє собою використання певних форм сполучуваностi мiж словами, форм пiдмета та присудка i їх узгодження, змiнення у реченнi порядку слiв та використання iнтонанцiйних прийомiв у дiалогах та прямиї мовi [33, 18].

Повернення Ванi до будинку пiсля рокiв вiдсутностi супроводжується негативними коментарями Дiєго, який не радий бачити свою сестру, тим самим провокуючи конфлiктну ситуацiю. Елiсон намагається пiдтримати Ваню, але дiвчина не знає що їй у цьому конфлiктi робити:

«You know what? I... Maybe he`s right»

I – used by a speaker to refer to himself or herself [48]. Семантика та емоцiйний супровiд використаного займенника свiдчить про те, що речення не було завершеним через невпевненiсть героїни у своїй мовi та намірах. Ваня не знала, що сказати i як поводити себе в конфлiктнiй ситуацiї з братом.

Суперечка мiж Лютером та Дiєго пiсля смертi батька щодо причини такої раптової загибелi. Дiєго наполягає, що причини смертi були достатньо звичайними, i коли Номер Один не вiрить йому – Номер Два показує здобутi докази та коментує їх:

*«Well, that`s because I. broke into the coroner`s office. And **surprise-surprise**,
Dad`s death was... **normal**»*

Surprise-surprise – said ironically when one believes that something was entirely predictable [48]. Семантика лексеми ‘*surprise*’ з її повторенням вказує на здобуття лексемою ознак iронiчностi та на бажання привернути увагу до наступних слiв, серед яких лексема ‘*normal*’. *Normal – conforming to a standard; usual, typical, or expected* [48]. Семантичне та iнтонанцiйне виокремлення лексеми ‘*normal*’ свiдчить про бажання мовця привернути до неї увагу. У контекстi суперечки мiж Дiєго та Лютером, дана реплiка Номеру Два є аргументом його думки, з якою все одно Лютер не згоден.

Сцена з дитинства, коли мати привела дітей до кабінету батька побажати гарної ночі. Реджинальд Гаргрівз не звертає на дітей уваги, займаючись документацією, і мати відправляє всіх спати. Елісон не витримує і, коли мати підштовхує її до виходу, коментує:

«*H's always busy*»

Always – at all times; on all occasions. Throughout a long period of the past. For all future time; forever. Repeatedly and annoyingly [48]. Семантика лексеми ‘*always*’ та її інтонаційне виділення у реченні Елісон вказує на те, що батько зайнятий завжди і йому ніколи не було і не буде справи до їх звичайного життя.

Після сімейного конфлікту, Лютер змушує Клауса скористатися його особливими здібностями розмовляти з мертвими задля діалогу з Реджинальдом Гаргрівзом. Однак через наркотичне сп’яніння та конфлікти минулого у нього це не вдається, що викликає ще більше злості на батька:

«*You know, if I was murdered, and if one of my sons – **adopted** sons – happened to be able to commune with the dead, I might think about.. **I don't know**...*

***I don't know**... Manifesting! »*

Adopt – legally take (another's child) and bring it up as one's own [48]. Семантика лексеми ‘*adopt*’ вказує на акцентування уваги на поданій лексемі інтонаційно та пунктуаційно. Клаус ображений на батька за жорстокі тренування, які майже зламали його, хоча зазвичай про усиновлених – ‘*adopted*’ – дітей піклуються. Другим проявом стилістичного синтаксису є ‘*I don't know... I don't know...*’. Повне повторення незакінченого речення спрямоване на привернення уваги до монологу Клауса.

Потребуючий детальної інформації про Леонарда Пібоді, Дієго перехоплює знайомого детектива у провулку окликом, на що Біман реагує переляком:

«- *Hey, Beeman!*

- *Jesus Christ!* »

Jesus Christ – the central figure of the Christian religion. An oath used to express irritation, dismay, or surprise [48]. Викрик детективу «Боже!» є

вираженням негативного здивування і тривоги. Даний вид стилістичного синтаксису називається риторичним вигуком.

Висновки до розділу 3

Таким чином, у третьому розділі ми розглянули та дослідили мовні засоби репрезентації міжособистісних конфліктів в американському англomовному телесеріалі «The Umbrella Academy» на лексичному та стилістичному рівнях. Проаналізувавши розмовну частину кінотексту конфліктних ситуацій, ми позначили основні лексичні та стилістичні засоби на позначення конфлікту.

Було з'ясовано, що серед лексичних засобів репрезентації міжособистісного конфлікту виділяються іменники, дієслова та прикметники, яким характерна багатозначність – омоніми. Використання лексем-омонімів протягом конфліктної ситуації у недостатньо розгорнутому контексті, або, навпаки, негативно конкретизованому, стає конфліктогенним чинником у розвитку конфліктної ситуації. Серед конфліктогенних лексем у американському телесеріалі «The Umbrella Academy» особливого значення набули лексеми з семами на позначення порушення норм соціальних відносин (*disruption*) з його процесом (*leave*), зневажливого ставлення до особистості (*impertinence*), її приниження та провокування (*incitement*), негативного впливу (*intimidate*), насильницької зміни стану особистості (*detention, assail*), наміру скоєння злочину (*liquidate*), негативних інтелектуальних (*stupid*) та фізіологічних (*death*) властивостей, рис характеру (*incorrect, incitement*).

Стилістичний ряд засобів репрезентації міжособистісного конфлікту був здебільшого представлений лексикою на позначення неформальних звернень (*dude*), посиленої негативної оцінки (*sissy, bastard, whore*), вульгаризмами (*shit*), професійними поняттями (*quantum state*), метафорами (*package – body, play, Paul Bunyan - superhuman*), сарказмом (*badass stapler*), порівняннями (*like old times*). У рамках стилістичних засобів репрезентації міжособистісного конфлікту ми також дослідили стилістичний синтаксис. Стилістика синтаксису зосереджує

увагу не тільки на лексичних значеннях слів та їх словосполученнях, але і на використанні певних форм сполучуваності між словами, зміненні у реченні порядку слів та використанні інтонаційних прийомів у діалогічному та монологічному мовленні. Емоційний супровід, паузи та інтонація, акцентування уваги на лексемі через її повторення слугували матеріалом у нашому дослідженні стилістики синтаксису телесеріалу «The Umbrella Academy».

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі розвитку лінгвістичних досліджень центральну позицію займає дискурс. Його багатозначність та наявність прямих зв'язків з актуальними гуманітарними науками робить дискурс багатограним. Насьогодні провідним типом дискурсу, що проникає практично у всі типи спілкування, вважається теледискурс. Неабияка роль телебачення, що нині є щоденною потребою соціокультурного життя людини, з його можливістю впливати на світогляд людей вже певний час є зосередженням уваги та обговорення представників різних наук. За останні десятиліття курс розвитку та збільшення кількості телепрограм – представників жанрів – суттєво змінилися. У той час як раніше люди більше цікавилися телебаченням у напрямку інформування, наразі більшу зацікавленість викликають розважальні жанри: фільми, телесеріали, телешоу тощо. Зацікавлення диктується не лише бажанням звичайного перегляду, але й наміром проаналізувати персонажів, їх характер, мовлення вербальне та невербальне.

Серед засобів впливу на глядачів у теледискурсі ми виокремлюємо кінотекст, до лінгвістичної системи якого ми відносимо субтитри, вербальне мовлення акторів, закадровий текст і пісні, написи, що являються складовою фільму. Для нашого дослідження американського телесеріалу «The Umbrella Academy» особливого значення набуває екранний контекст, зокрема такі його складові, як візуальна ситуація, аудіоситуація, мовленнєва ситуація. Через їх поєднання ми усвідомлюємо ситуацію більш повноцінно і можемо аналізувати мовлення персонажів телесеріалу враховуючи контекстуальні обставини не як окремі один від одного частини, але як цілісну картину дій протягом якої відбувається комунікація.

Перебуваючи на роботі, вдома чи в будь-якому іншому місці, люди завжди спілкуються один з одним, створюючи комунікативні ситуації. У кожній розмові учасники займають свою позицію відносно предмету та об'єкту розмови, дії, і у

той момент, коли протягом комунікативної ситуації з'ясовується розбіжність у поглядах та намірах, виникає конфліктна ситуація.

Таким чином, ми розглядаємо конфлікт як зіткнення інтересів та намірів, що супроводжується фізичною та вербалізованою агресією. Звертаючись до лінгвістичної системи кінотексту та лінгвістичної реалізації конфліктної ситуації, ми виокремили такі характерні риси вербалізованої агресії як образливе спілкування, негативна мовленнєва дія, прояв грубості та зневажливого ставлення, вербалізоване вираження негативних емоцій та намірів у неприйнятних для ситуації обставинах та образливій формі для співрозмовника.

Конфлікт, маючи власний набір мовних прийомів, виражається лексичними та стилістичними засобами негативного напрямку, нав'язуванням думок та ідей, формуванням оманливих тверджень та спонукань, приховуванням або, навпаки, використанням корисних у певній ситуації свідчень. Пов'язуючи конфліктні ситуації не тільки з мовною репрезентацією конфлікту, а й з його структурними складовими у вигляді учасників, фізичного, суспільно-психологічного, соціального середовищ конфлікту, його предмету, об'єкту та результату, ми можемо диференціювати конфліктні ситуації за характерними ознаками. Відповідно до структурних особливостей та мовної репрезентації, конфліктні ситуації були диференційовані як види за способом розв'язання, сферою поглядів, напрямком впливу, ступенем вираженості, складом та кількістю учасників, часом розвитку, комунікативно-прагматичною спрямованістю. При виокремленні конфліктів американського телесеріалу «The Umbrella Academy» ми диференціювали їх, керуючись класифікаціями міжособистісних конфліктів за психологічними відносинами сторін та їх кількісним складом.

На основі диференційованих видів конфліктних ситуацій за ключовою ознакою, були виокремлені окремі типи конфліктів.

Конфліктні ситуації за складом та кількістю учасників представлені внутрішньо-особистісними, міжособистісними, особистісно-груповими, міжгруповими конфліктами. Ключовою ознакою у визначенні типу конфліктної

ситуації даного виду є кількісний склад учасників. На основі зібраних і проаналізованих даних про якість конфліктів за їх складом у англomовному телесеріалі «The Umbrella Academy», ми можемо сказати, що чільну позицію займає міжособистісний конфлікт, і рідше за інші зустрічається внутрішньоособистісний. Персонажі-учасники конфліктних ситуацій надають перевагу вирішенню власних проблем та просуненню егоїстичних бажань. Персонажі намагаються триматися осторонь один від одного, відстоюючи лише свої інтереси в протистові і максимально намагаючись уникнути стороннього втручання, навіть близьких їм героїв.

Конфліктні ситуації за сферою поглядів представлені сімейними, педагогічними, соціальними, творчими, економічними, політичними, релігійними, організаційними, тощо. У рамках американського телесеріалу «The Umbrella Academy» особливого значення набули сімейні, педагогічні та соціальні конфлікти. Зібрана нами статистика та її аналіз дають зрозуміти, що в формуванні сюжетної лінії рівноцінно брали участь 3 виділені типи конфліктів з класифікації за сферою інтересів. Педагогічний тип є джерелом подальших конфліктних ситуацій, які набули статусу сімейних через особливості відносин всередині їх названої сім'ї. Соціальні конфлікти відігравали роль допоміжних, створюючи умови, так званий «фон», для розвитку міжособистісних відносин.

Конфліктні ситуації за напрямком впливу представлені вертикальними та горизонтальними конфліктами. Ключовою ознакою розрізнення типів конфліктів даного виду є різниця в об'ємі впливу/влади, що знаходиться у розпорядженні учасників. Зібрані якісні показники напрямків впливу в конфліктах, що відбулися протягом телесеріалу «The Umbrella Academy», демонструють істотне переважання горизонтального типу над вертикальним. Таким чином, істотна частина конфліктів відбувалася між рівноправними учасниками, у той час як решта отримала статус вертикального конфлікту через відносини типу «начальник – підлеглий» або особливостей умов, при яких один з учасників займав найбільш вигідну позицію, що ставило його вище інших.

Конфліктні ситуації за ступенем вираженості представлені експліцитними та імпліцитними конфліктами. Відмінною ознакою даних типів конфліктів є наявність/відсутність активних відкритих дій між учасниками та засобів впливу на учасників. У американському телесеріалі «The Umbrella Academy» ми спостерігаємо переважання експліцитного характеру конфліктів. Достатньо вагомий розрив між поданими типами класифікації за ступенем вираженості конфліктів свідчить про відкритий і, навіть, бунтівний характер героїв, а також підтверджує аналіз конфліктних ситуацій за напрямком впливу. Саме при горизонтальному типі конфліктів, у якому конфліктуючі сторони є рівноправними, учасники не так виражено показують страх відкритої суперечки і програшу через різницю у ресурсах сторін, що є більш характерним до імпліцитного і вертикального типів конфліктів.

Конфліктні ситуації за способом розв'язання представлені антагоністичними та компромісними конфліктами. Ключовою особливістю їх розрізнення є шляхи вирішення проблемної ситуації між учасниками. За результатами підрахунку антагоністичних і компромісних конфліктів у англomовному американському телесеріалі «The Umbrella Academy» ми можемо зробити висновок, що герої досліджуваного телесеріалу більше підпорядковані впливу минулого негативного сімейного і соціального досвіду, ніж бажанням отримати новий позитивний, вирішуючи конфліктні ситуації без шкоди для інших сторін.

Конфліктні ситуації за часом розвитку представлені тривалими та швидкоплинними конфліктами. Підрахунок за якісними показниками класифікації за часом розвитку показав нам, що серед загальної кількості конфліктів у «The Umbrella Academy» тривалими є менша частка, і більшу частку становлять швидкоплинні конфлікти. Тривалі конфлікти складають підґрунтя та основу сюжетної лінії «The Umbrella Academy», а швидкоплинні оточують їх, сприяючи розвитку відносин персонажів телесеріалу. Наявність великої кількості швидкоплинних конфліктів насичує сюжет суперечками, які впливають на учасників як позитивно, так і негативно, формуючи сюжет.

Конфліктні ситуації за комунікативно-прагматичною спрямованістю представлені конструктивними та деструктивними конфліктами. Ключовою ознакою у розрізненні даних типів конфлікту є процес перебігу та вплив конфліктної ситуації на подальшу діяльність учасників. Кількісний підрахунок конфліктів за ключовими ознаками в класифікації по комунікативно-прагматичному напрямку у телесеріалі «The Umbrella Academy» говорить про переважання деструктивної спрямованості, що свідчить про руйнівну силу суперечок, що впливає не тільки на учасників конфліктних ситуацій і їх подальшу взаємодію, але і на все суспільство, соціальними одиницями якого і є сторони. Подібне переважання деструктивності у відносинах в результаті призводить до негативних змін в суспільно-психологічному та соціальному середовищі і породжує ще більше конфліктів.

Розглядаючи конфліктні ситуації у контексті дій, ми сполучуємо з ними мовленнєву ситуацію. Проаналізувавши розмовну частину кінотексту конфліктних ситуацій американського англomовного телесеріалу «The Umbrella Academy», ми позначили основні лексичні та стилістичні засоби на позначення конфлікту.

Серед лексичних засобів репрезентації міжособистісного конфлікту виділяються іменники, дієслова та прикметники, яким характерна багатозначність – омоніми. Використання лексем-омонімів протягом конфліктної ситуації у недостатньо розгорнутому контексті, або, навпаки, негативно конкретизованому, стає конфліктогенним чинником у розвитку конфліктної ситуації. Серед конфліктогенних лексем у американському телесеріалі «The Umbrella Academy» особливого значення набули лексеми з семами на позначення порушення норм соціальних відносин з його процесом, зневажливого ставлення до особистості, її приниження та провокування, негативного впливу, насильницької зміни стану особистості, наміру скоєння злочину, негативних інтелектуальних та фізіологічних властивостей, рис характеру.

Стилістичний ряд засобів репрезентації міжособистісного конфлікту був здебільшого представлений лексикою на позначення неформальних звернень, посиленої негативної оцінки, вульгаризмами, професійними поняттями, метафорами, сарказмом, порівняннями. У рамках стилістичних засобів репрезентації міжособистісного конфлікту ми також дослідили стилістичний синтаксис. Стилістика синтаксису зосереджує увагу не тільки на лексичних значеннях слів та їх словосполученнях, але і на використанні певних форм сполучуваності між словами, зміненні у реченні порядку слів та використанні інтонаційних прийомів у діалогічному та монологічному мовленні. Емоційний супровід, паузи та інтонація, акцентування уваги на лексемі через її повторення слугували матеріалом у нашому дослідженні стилістики синтаксису телесеріалу «The Umbrella Academy».

Отже, в ході нашого дослідження, всі завдання були вирішені, а поставлена мета, що полягає у визначенні та аналізі засобів мовної репрезентації конфліктного дискурсу в сучасних американських телесеріалах, була досягнута.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амиров В. М., Енина Л. В., Купина Н. А., Лазарева Э. А., Майданова Л. М., Соболева Е. Г., Федотовских Т. Г., Чепкина Э. В. Речевая агрессия и гуманизация общения в средствах массовой информации. Екатеринбург: УрГУ, 1997. 118 с.
2. Анцупов А. Я. Эволюционно-междисциплинарная теория конфликта. Конфликт и личность в изменяющемся мире: Материалы междунар. науч-практ. конф., Ижевск, 2000. 7–11 с.
3. Анцупов А. Я., Баклановский С. В. Конфликтология в схемах и комментариях: учебное пособие. 2-е изд., перераб. СПб.: Питер, 2009. 304 с.
4. Анцупов А. Я., Шипилов А. И. Словарь конфликтолога. Более 1700 понятий: словарь. М.: ЭКСМО, 2010. 653 с.
5. Арнольд И.В. Стилистика. Современный английский язык / И.В. Арнольд 5-е изд., испр. и доп. М. Флинта, Наука, 2002. 384 с.
6. Бандурка О. М. Конфликтология: Учеб. Пособие дам вузов / О.М. Бандурка, В.А. Друзь, Харьков: Ун-т внутр. дел, 1997. 352 с.
7. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник / Ф. С. Бацевич Київ: Академія, 2004. 342 с.
8. Белл Р. М. Социолінгвістика: цели, методы, проблемы. М.: Международные отношения, 1980. 320 с.
9. Белоус Н. А. Аспекты анализа типовой структуры речевого конфликтного поведения. *Электронный научный журнал «Культура и общество»*. Москва: МГУКИ, 2008. URL: <http://e-culture.ru>
10. Белоус Н.А. Конфликтный дискурс vs конфликтный текст. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Филология, востоковедение, журналистика*. Санкт-Петербург: издательство Санкт-Петербургского университета, 2007. № 4. 96 – 108 с.

11. Белоус Н. А. Конфликтный дискурс в коммуникативном пространстве: Семантические и прагматические аспекты: автореф. дис. д-ра филол. наук: 10.02.19. Краснодар, 2008. 48 с.
12. Бенвенист, Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист. - 3-е изд. - М.: Эдиториал УРСС, 2009. 448 с.
13. Белехова Л.І. Лінгвокогнітивні механізми формування словесного поетичного образу (на матеріалі американської поезії) / Науковий Вісник кафедри ЮНЕСКО Київського державного лінгвістичного університету. Серія Філологія, педагогіка і психологія, 2000, Вип. 3, К : Видавничий центр КДЛУ. 189-196с.
14. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: навчальний посібник / П. В. Білоус, К: ВЦ «Академія», 2011. 336 с.
15. Блакар Р.М. Язык как инструмент социальной власти / Язык и моделирование социального взаимодействия, М., 1987. 88-125 с.
16. Богданов, В.В. Коммуниканты / В.В. Богданов Человек и речевая деятельность: Вестник Харьковского университета, Харьков: Изд-во при г. Харьков, гос. ун-те, 19896. № 339. 7-10 с.
17. Богданов, В.В. Речевое общение. Прагматические и семантические аспекты: Учеб. пособие / В.В. Богданов. ЛЛ: Лениздат, 1990. 359 с.
18. Вайнрих Х. Лингвистика лжи / Язык и моделирование социального взаимодействия, М. : Прогресс, 1987. 44-87 с.
19. Варзонин Ю.Н. Личностные характеристики иронического говорящего. Язык, дискурс и личность, Тверь, 1990. 390 с.
20. Варчук Л. В. Когнітивна лінгвістика: здобутки та напрями досліджень / Л. В. Варчук Наукові записки, Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство), 2017, Вип.24. 96-102 с.
21. Воробйова О. П. Когнітивна поетика: здобутки і перспективи / О. П. Воробйова Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна, 2004. Вип., 635. 18-22 с.

22. Гришина Н. В. Психология конфликта: 2-е изд. СПб.: Питер, 2008. 544 с.
23. Дмитриев А.В. Введение в общую теорию конфликтов: Юридическая конфликтология, Монография., Ч. 1 / Дмитриев А.В., Кудрявцев С.В., Кудрявцев В.Н.; Отв. ред.: Кудрявцев В.Н., М.: ИНИОН РАН, 1993. 212 с.
24. Дридзе Т. М. Язык и социальная психология., М.: Высш. школа, 1980. 224 с.
25. Илина Г. И., Ревтова О. И. К проблеме вербализации эмоций в современном английском языке. *Международный журнал экспериментального образования*, 2015. № 3-4. 567-569 с. URL: <https://expeducation.ru/ru/article/view?id=7336>
26. Карасик В.И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000. 5-20 с.
27. Ковалів Ю. І. Знакова ситуація; Кінотекст, Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів., Київ : ВЦ «Академія», 2007., Т. 1 : А, Л., С. 394-395; 481 с.
28. Колшанский Г. В. Коммуникативная функция и структура языка., М.: Наука, 1984. 176 с.
29. Корольов І. Р. Типологія дискурсу в сучасній лінгвістиці., Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур, 2001. Випуск 15
30. Кочерган М. П. Зіставна лексична семантика: проблеми і методи дослідження, Мовознавство., 1996., № 2-3. 3-11 с.
31. Красных В. В. К вопросу о лингвокогнитивных аспектах коммуникативного акта / Науч.докл.филол.ф-та МГУ., М., 1998., Вып. 2. 374 с.
32. Лакофф, Дж. Метафоры, которыми мы живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон Теория метафоры / сост. Н. Д. Арутюнова., М.: Прогресс, 1990. 387-416 с.
33. Попова З. Д., Стернин И. А. Когнитивная лингвистика. М.: АСТ : Восток-Запад, 2007. 314 с.

34. Почепцов Г. Г. Теорія комунікації / Г.Г.Почепцов., К.: ВЦ "Київський університет", 1999. 75-90 с.
35. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник / О.О. Селіванова. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.
36. Тараненко О. О. Енциклопедія Сучасної України: електронна версія. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=54125
37. Третьякова В.С. Речевой конфликт и гармонизация общения: дис. д-ра. філол. наук: спец 10.02.01. / В.С. Третьякова, Уральский государственный педагогический университет., 2003. 301 с.
38. Фуко, М. Археология знания. Ника-Центр, 1996. 108 с.
39. Чельдиева Ф. А. Концепт «conflict» в англоязычной лингвокультуре URL: <https://pgu.ru/upload/iblock/eee/Pages-from-CN- 8- 110-ekz. 76.pdf>.
40. Чернова А. В. Когнітивна лінгвістика як нова система координат пізнання мови / А. В. Чернова Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки: Філологічні науки. Мовознавство, 2012. № 23. 160-164 с.
41. Щербинина Ю. В. Речевая агрессия. Территория вражды. М.: Форум, 2013. 400 с.
42. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика / Р. Якобсон, Структурализм "за" и "против", М.: Прогресс, 1975. 193–231 с.
43. Abelin, A., Allwood, J., Cross-linguistic interpretation of emotional prosody. In: Proceedings of the ISCA Workshop on Speech and Emotion, 2000. 18 с.
44. Averill, J.R., A semantic atlas of emotional concepts. JSAS Catalog of Selected Documents in Psychology, 5330 Ms. No. 421, 1975. 64 с.
45. Batliner, A., Fischer, K., Huber, R., Spilker, J., Nöth, E., How to find trouble in communication. Speech Communication 40 (1-2), this issue. PII: S0167-6393(02)00079-1, 2003. 143 с.
46. Bosh, L.T., Emotions: what is possible in the ASR framework? In: Proceedings of the ISCA Workshop on Speech and Emotion, 2000. 12 с.

47. Burton, J. W., *Conflict: Resolution and prevention*. New York: St. Martin's Press, 1990. 295 c.
48. Cambridge Dictionaries Online URL: <https://dictionary.cambridge.org>
49. Cauldwell, R.T., Where did the anger go? The role of context in interpreting emotion in speech. In: Cowie, R., Douglas-Cowie, E., Schröder, M. (Eds.), *Proc. ISCA ITRW on Speech and Emotion: Developing a Conceptual Framework*, Newcastle, N. Ireland, 5-7 September 2000, Textflow, Belfast, 2000. 127-131 c.
50. Culicover P., Peter W. Ray Jackendoff Same-Except: A domain-general cognitive relation and how language expresses it. *Language* 88, 305-340 c.
51. Dickson, David & Hargie, Owen., *Skilled interpersonal communication: Research, theory and practice*. London: Routledge, 2003. 253 c.
52. Dijk, T. A. van., *Strategies of discourse comprehension*. New York: Academic Press, 1983. 389 c.
53. Dijk, T. A. van., *Discourse Studies: A multidisciplinary introduction* (V. 2). London: Sage, 1997. 432 c.
54. Douglas-Cowie, E., Cowie, R., *Speech and emotion: Reflections from the ISCA workshop*. *Emotion Researcher* 15 (2), 2001. 8-10 c.
55. Eadie, W. F., Nelson, P. E., *Communication and conflict: The language of conflict and resolution*. London: Sage, 2001. 144 c.
56. Ekman, P., Heider, K., *The universality of a contempt expression: a replication*. *Motivation and Emotion* 12, 1988. 303-308 c.
57. Fable, C. M., Yukl, G. *Influence tactics and objectives in upward, downward, and lateral influence attempts*. *Journal of Applied Psychology*, 75, 1990. 132-140 c.
58. Filley, A. C., *Interpersonal conflict resolution*. Glenview: Scott, Foresman, 1975. 180 c.
59. Fillmore, Ch. J., *Linguistics as a tool for discourse analysis: Handbook of discourse analysis* (V. 1). London: Blackwell Publishers, 1985. 289 c.
60. Fisher, R. J., *Interactive Conflict Resolution*. NY: Syracuse University Press, 1997.

61. Goffman, E., *Forms of Talk*. University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1981. 308 c.
62. Harris, Zellig S., "Discourse Analysis". *Language* 28:1, 1952. 1-30 c.
63. Henley, Nancy. *Body politics: Power, sex and nonverbal communication*. NJ: Prentice Hall, Englewood Cliffs, 1986. 294 c.
64. Iida, A., Campbell, N., Iga, S., Higuchi, F., Yassemana, M., A speech synthesis system with emotion for assisting communication. *ISCA Workshop on Speech and Emotion*, 2000. 14 c.
65. Jackendoff R., *Semantics and Cognition*. Cambridge, Mass.: The MIT Press, 1985. 283 c.
66. Jones, Stanley. E. & LeBaron., Curtis, D., Research on the relationship between verbal and nonverbal communication: Emerging integrations. *Journal of Communication*, 52, 2002. 499–521 c.
67. Matthew Evans, Lesley Jeffries, Jim O'Driscoll *The Routledge Handbook of Language in Conflict*, 2019. 610 c.
68. Paul J. Taylor *The Role of Language in Conflict and Conflict Resolution*, 2014. 568 c.
69. Peter Richardson, Charles M. Mueller, Stephen Pihlaja *Cognitive Linguistics and Religious Language*, 2021. 172 c.
70. Pierre-Yves Oudeyer. The production and recognition of emotions in speech: features and algorithms *Int. J. Human-Computer Studies* 59, 2003. 157-183 c.
71. Roddy Cowie, Randolph R. Cornelius. Describing the emotional states that are expressed in speech. *Speech Communication* 40, 2003. 5–32 c.
72. Williams, C.E., Stevens, K.N., Emotions and speech: some acoustical correlates. *Journal of Acoustical Society of America* 52 (2), 1972. 1238-1250 c.
73. Wright, S. *Community and communication: The role of language in nation state building and European integration*. Clevedon: Multilingual Matters, 2000. 275 c.

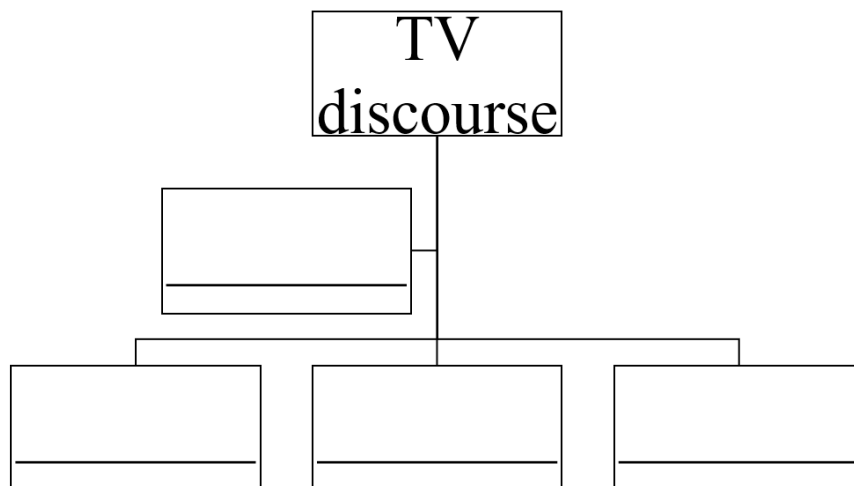
ДОДАТКИ

Додаток А

Методичний комплекс

Методичний комплекс завдань розроблено для студентів філологічних факультетів та спеціальностей, першою/другою мовою яких є англійська. Розроблений комплекс вправ відповідає темі наукового дослідження «Мовна репрезентація міжособистісних конфліктів у сучасному американському теледискурсі (на матеріалі телесеріалу «The Umbrella Academy»)). Матеріали можуть бути використані у викладанні курсів «Інтерпретація художнього тексту», «Стилістика», «Лексикологія», «Дискурсологія». Вправи спрямовані на формування професійно орієнтованої мовленнєвої компетентності в аудіюванні, говорінні, письмі; формування мовної усвідомленості; підвищення культурної освіченості; розширення лінгвістичного кругозору; виховання культури мовленнєвої та немовленнєвої поведінки; вмотивування оволодіння і більш широкого ознайомлення з іноземною мовою та її культурою; розвиток мовленнєвих та комунікативних здібностей. Матеріалом для практичних вправ слугували відео-уривки з американського англомовного телесеріалу «The Umbrella Academy».

Task 1. What does the linguistic system of TV discourse include? Make a Mind-map.



Task 2. Watch episode 1 (season 2) of “The Umbrella Academy” TV series.

Write down examples of the linguistic system:

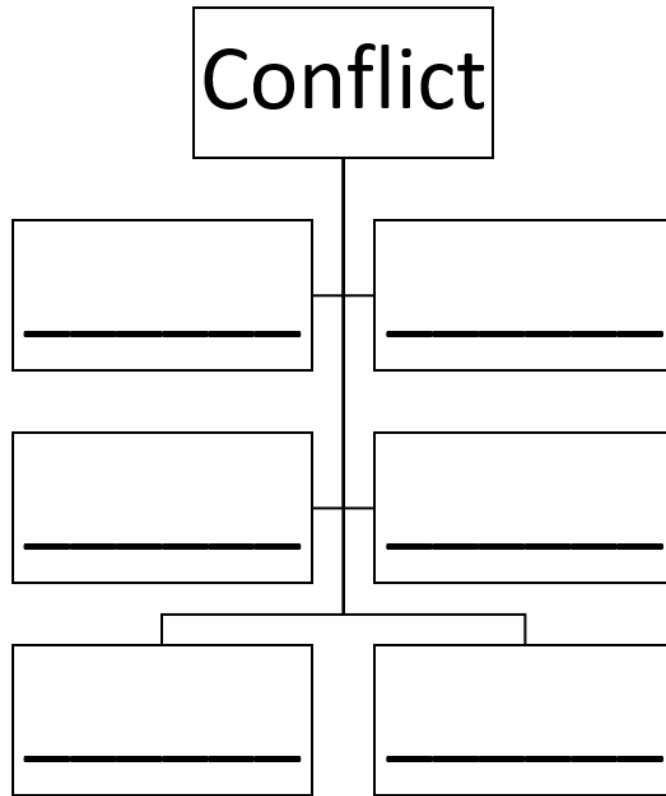
Subtitles: _____

Slogans that are part of the film: _____

Verbal speech of actors: _____

Off-screen lyrics and songs: _____

Task 3. What are the obligatory structural elements of the conflict? Make a Mind-map.



Task 4. Watch episode 8, season 2 (07:35 – 09:07) of “The Umbrella Academy” TV series. Determine the structural elements of this conflict and fill in the table:

Participants	
The physical environment of the conflict	
Socio-psychological environment of the conflict	
Social environment of conflict	
Subject and object of the conflict	
Result	

Task 5. Read the dialogue from “The Umbrella Academy” TV series. Identify and underline the stylistic means that were used. Explain the meaning of the found stylistic means.

Vanya: Do you wanna tell me why I'm here?

Karl: You ever heard of... hoof-and-mouth disease? My paps worked a ranch in California. Around 1924, they had an outbreak. They had to slaughter over 100,000 animals. Devastated the whole area. Paps lost his job. A lot of people did. See, they didn't catch the sick cow in time, so... the disease spread. You gotta fight the disease before it spreads. Before it gets outta hand.

Vanya: Who I am is not a disease.

Karl: Well... call it what you want, but it ain't natural. And it ain't happenin'... under my roof. Not with my wife.

Vanya: I'm not scared of you.

Karl: Well, that's fine, but... it's Harlan you should be thinkin' about.

Vanya: What do you mean?

Karl: This situation's not good for him. I've been thinkin' of... sendin' him off for a time.

Vanya: What? Where?

Karl: Well, to a facility better equipped to handle his type. Be good for him, get some special attention.

Vanya: Come on, that's crazy.

Karl: 'Course... maybe I wouldn't have to do that with you gone. Harlan could go back to spending time with his mommy and his daddy like he should. Now me and Jim gonna have us a drink. So... you take the car. And I do expect you to be packed up and gone by the time I'm back.

Task 6. Create and act out a pedagogical conflict situation between a teacher and students. Fill in the structure table of your conflict. Present the result of your work to classmates. Explain your chosen subject and object of the conflict, conflict-generating lexemes.

Participants	
---------------------	--

The physical environment of the conflict	
Socio-psychological environment of the conflict	
Social environment of conflict	
Subject and object of the conflict	
Result	

Task 7. Read phrases from the dialogues (“The Umbrella Academy” TV series). Highlight conflict-generating lexemes.

1. Patrick filed for divorce 8 months ago.
2. Number Seven! Your insolence is unacceptable!
3. Ordinary. Ordinary. Pathetic. Nothing!
4. So much hostility in such a tiny package.
5. And to show the police that we will not be bullied into submission.
6. Get out! Get out! Get out!
7. I saved your stupid life.
8. What is wrong with you?

Task 8. Read the dialogue. Find the highlighted words in the text. Write down their lexical meaning. Based on the conflict situation that occurred, determine the semes of these lexemes.

Five: You know, I’m starting to get the feeling Dad’s **avoiding** us.

Lila: Hate to be the boring one, guys, but, uh, it’s time we get the hell out of here.

Five: When you say “we”, who exactly are you referring to?

Lila: Not a lot of **ambiguity** in that sentence.

Five: Listen, I don’t know who you are or where you came from, but whatever it is, I’d advise you return posthaste.

Diego: She’s right, Five. We gotta get outta here.

Lila: I just saved your life, you **kinder-shit**. If I hadn't stepped in, all that would be left of you is a blazer and some **bloody** socks.

Five: And that's the **problem**. You're too good. You ask too many questions. You know too much. And you **fight** like you know what you're doing.

Diego: He's got a **point**.

Lila: So, I know how to **handle** myself, and that makes me the bad guy?

Five: Whoever you are, you're in my way. If I see you again, I will **kill** you.

Task 9. Watch episode 1, season 1 of "The Umbrella Academy" TV series, briefly write down the structural components of conflicts and their key conflict-generating lexemes. Come up with an alternative outcome of the conflict.

Conflict-generating lexemes	
Participants	
The physical environment of the conflict	
Socio-psychological environment of the conflict	
Social environment of conflict	
Subject and object of the conflict	
Result	
Alternative conflict outcome	

Task 10. What are the stylistic means used in these phrases?

1. Hey, **dude**! _____

2. So much hostility in such a tiny **package**. _____

3. Guns are for **sissies**. Real men throw knives. _____

4. Ooh! That's one **badass stapler**. _____

5. In the end, I had to project my consciousness forward into a suspended **quantum state** version of myself that exists across every possible instance of time.

6. Why can't I go **play** with the others? _____
7. Let's get this **bastard**. _____
8. Pretty big difference there, **Paul Bunyan**. _____
9. Well, that's because I. broke into the coroner's office. And **surprise-surprise**, Dad's death was... **normal**. _____
10. - Hey, Beeman! - **Jesus Christ!** _____

SUMMARY

At the present stage of development of linguistic research, the central position is occupied by discourse. Its ambiguity and direct links with the current humanities make the discourse multifaceted. Today, the leading type of discourse, which penetrates into almost all types of communication, is television discourse. The remarkable role of television, which is now a daily necessity of human socio-cultural life, with its ability to influence the worldview of people for some time is the focus of attention and discussion of various sciences. In recent decades, the course of development and increase in the number of television programs - representatives of the genres - have changed significantly. While in the past people were more interested in television in terms of information, now there is more interest in entertainment genres: movies, TV series, TV shows and so on. Interest is dictated not only by the desire for ordinary viewing, but also by the intention to analyze the personages, their character, verbal and nonverbal language.

Among the means of influencing viewers in television discourse, we single out the film text, the linguistic system of which we include subtitles, verbal language of actors, behind-the-scenes text and songs, captions that are part of the film. For our study of the American TV series «The Umbrella Academy» of particular importance is the screen context, in particular its components, such as visual situation, audio situation, speech situation. Through their combination, we are more fully aware of the situation and can analyze the speech of the characters of the TV series, taking into account the contextual circumstances not as separate parts, but as a holistic picture of actions during which communication takes place.

While at work, at home or anywhere else, people always communicate with each other, creating communicative situations. In each conversation, the participants take their position on the subject and object of the conversation, action, and at the moment when during the communicative situation the difference of views and intentions becomes clear, a conflict situation arises.

Thus, we view conflict as a clash of interests and intentions, accompanied by physical and verbal aggression. Turning to the linguistic system of film text and linguistic realization of the conflict situation, we singled out such characteristic features of verbalized aggression as abusive communication, negative speech, rudeness and contempt, verbalized expression of negative emotions and intentions in inappropriate circumstances.

Conflict, having its own set of language techniques, is expressed by lexical and stylistic means with the negative connotation, the imposition of thoughts and ideas, the formation of misleading statements and motivations, concealment or, conversely, the use of reliable evidence in a given situation. By linking conflict situations not only with the linguistic representation of the conflict, but also with its structural components in the form of participants, physical, socio-psychological, social environments of the conflict, its subject, object and result, we can differentiate conflict situations by characteristics. According to structural features and linguistic representation, conflict situations were differentiated as types by the way of resolution, sphere of views, direction of influence, degree of expression, composition and number of participants, time of development, communicative and pragmatic orientation. In distinguishing the conflicts of the American TV series «The Umbrella Academy», we differentiated them, guided by the classifications of interpersonal conflicts by the psychological relations of the parties and their quantitative composition.

On the basis of differentiated types of conflict situations by the key feature, certain types of conflicts were identified.

Conflict situations by the number and composition are represented by intrapersonal, interpersonal, personal-group, group conflicts. The key feature in a certain type of conflict situation of this type is the quantitative composition of the participants. Based on the collected and analyzed data on the quality of conflicts in their composition in the American TV series «The Umbrella Academy», we can say that the prime position is occupied by interpersonal conflicts, and less often than others – intrapersonal. Characters-participants in conflict situations prefer to solve their own problems and promote aesthetic desires. The character tries to refrain from one,

excluding their interests in confrontations and trying to avoid third-party heroes, even those close to them.

Conflict situations in the sphere of views are represented by family, pedagogical, social, creative, economic, political, religious, organizational, etc. As part of the American TV series «The Umbrella Academy», family, pedagogical and social conflicts became especially important. The collected statistics and its analysis of plots provide that 3 classified types of conflicts with the sphere of interests were equally chosen in the formation of the line. The pedagogical type is a source of further conflict situations, which have acquired the status of family due to the peculiarities of relations within their named family. Social conflicts played a supporting role, creating conditions, the so-called «background», for the development of interpersonal relationships.

Conflict situations in terms of influence are represented by vertical and horizontal conflicts. A key feature of the distinguished types of conflicts of this kind is the different amount of influence / power its participants possess. The collected qualitative indicators of influence in the conflicts that took place during the TV series «The Umbrella Academy» demonstrate the significant predominance of the horizontal type over the vertical one. Thus, a significant part of the conflicts took place between equal participants, while the rest received the status of a vertical conflict due to relations such as «boss – subordinate» or the peculiarities of the conditions under which one participant held the most advantageous position.

Conflict situations in terms of severity are represented by explicit and implicit conflicts. A distinctive feature of these types of conflicts is the presence / absence of active open action between the participants and means of influencing the participants. In the American TV series, «The Umbrella Academy», there is the predominance of the explicit nature of conflicts. A significant gap between the given types of classification according to the degree of severity of conflicts indicates the open and even rebellious nature of the characters, as well as confirms the analysis of conflict situations in terms of influence. It is in the horizontal type of conflict, in which the conflicting parties are equal, the participants do not so clearly show the fear of open

dispute and loss due to differences in resources of the parties, which is more typical of implicit and vertical types of conflicts.

Conflict situations according to a way of solving are represented by antagonistic and compromise conflicts. A key feature of their distinction is the ways to solve the problem situation among the participants. Based on the results of counting antagonistic and compromise conflicts in the American TV series «The Umbrella Academy», we can conclude that the characters of the TV series are more subject to the influence of past negative family and social experiences than the desire to get a new positive, resolving conflicts without harm.

Conflict situations by development are represented by long and fleeting conflicts. The calculation of qualitative indicators of classification by time of development showed us that among the total number of conflicts in «The Umbrella Academy» a smaller share is long, and a larger share is fleeting conflicts. Prolonged conflicts form the basis and the skeleton of the plot line of «The Umbrella Academy», and fleeting ones support them, contributing to the development of relations between the characters of the TV series. A large number of fleeting conflicts saturates the plot with disputes that affect the participants both positively and negatively, forming the plot.

Conflict situations according to the communicative-pragmatic orientation are represented by constructive and destructive conflicts. A key feature in distinguishing these types of conflict is the process and the impact of the conflict situation on the further activities of the participants. Quantitative counting of conflicts by key features in the classification in the TV series «The Umbrella Academy» shows the predominance of destructive orientation, which indicates the destructive power of disputes, affecting not only the parties of conflict situations and their subsequent interaction, but all society, the social units of which are the parties. Such a predominance of destructiveness in relationships as a result leads to negative changes in the socio-psychological and social environment and creates even more conflicts.

Considering conflict situations in the context of actions, we combine with them a speech situation. After analyzing the conversational part of the American TV series

«The Umbrella Academy», we have identified the main lexical and stylistic means to denote conflicts.

Among the lexical means of representation of interpersonal conflicts are nouns, verbs and adjectives, which are characterized by ambiguity - homonyms. The use of homonymous tokens during a conflict situation in an insufficiently developed context, or, conversely, negatively concretized, becomes a conflictogenic factor in the development of a conflict situation. Among the conflictogenic tokens in the American TV series «The Umbrella Academy» tokens with semes to denote violations of social relations with its process, contempt for the individual, humiliation and provocation, negative influence, violent change of personality, intent to commit a crime, negative intellectual and physiological properties, character traits.

The stylistic range of means of representation of interpersonal conflicts was mostly represented by vocabulary to denote informal appeals, enhanced negative evaluation, vulgarisms, professional concepts, metaphors, sarcasm, comparisons. As part of the stylistic means of representing interpersonal conflicts, we also explored stylistic syntax. The style of syntax focuses on the use of certain forms of combination between words, changing the order of words in a sentence.

Thus, in the course of our research, all the tasks were solved, and the goal, which is to identify and analyze the means of language representation of conflict discourse in the modern American TV series, was achieved.